

MŪŽIZGLĪTĪBAS PROGRAMMA
VISPĀRĪGS UZAICINĀJUMS IESNIEGT PRIEKŠLIKUMUS (2011–2013)
STRATĒGISKĀS PRIORITĀTES
2012

IEVADS	4
1. Mūžizglītības programmas vispārīgie un konkrētie mērķi	4
2. Vispārējais politikas konteksts	5
3. Vispārējās prioritātes	7
4. Transversālie nosacījumi	9
5. Kā izmantot šo dokumentu?	9
1. NODAĻA. NOZARU PROGRAMMAS	10
1. <i>Comenius</i> — skolas izglītība	10
1.1 Mobilitāte un partnerība	12
1.2 Daudzpusēji projekti	13
1.2.1. Skolu attīstība, vadība un saiknes ar darba vidi	13
1.2.2. Mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrāde	13
1.2.3. Atbalsts pamatprasmēm un „transversālās pamatprasmēs”	13
1.2.4. Skolēnu atbiršanas ierobežošana, migrantu izcelsmes un romu skolēnu mācīšanās uzlabošana un dzimumu līdztiesības un integrējošu pieeju veicināšana mācīšanās procesā	14
1.3 Tīkli	15
1.3.1. Atbalsts uzņēmējdarbībai un saiknes ar darba vidi	15
1.3.2. Atbalsts, lai padarītu zinātnisko izglītību pievilcīgāku	15
1.3.3. Pirmsskolas un agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes (ECEC) nodrošināšanas pilnveide	15
1.3.4. Speciālo vajadzību izglītības (SEN) izstrādāšana, lai integrētu visus jauniešus, it sevišķi jauniešus ar invaliditāti	16
2. <i>Erasmus</i> — augstākā izglītība, profesionālā izglītība un apmācība	16
2.1 Mobilitāte	18
2.2 Daudzpusējie projekti	18
2.2.1. Sadarbība starp augstākās izglītības iestādēm (AII) un uzņēmumiem	19
2.2.2. Augstākās izglītības sociālā dimensija	19
2.2.3. Mobilitātes stratēģijas un mobilitātes ierobežojumu likvidēšana augstākajā izglītībā	20
2.2.4. Atbalsts augstākās izglītības modernizācijas programmai	20
2.2.5. Izcilības un inovāciju veicināšana augstākajā izglītībā	21
2.3 Akadēmiskie tīkli	22
3. <i>Leonardo da Vinci</i> — sākotnējā un turpmākā profesionālā izglītība un apmācība	22
3.1 Mobilitāte un partnerība	24
3.2 Daudzpusējie projekti — inovācijas nodošana (<i>TOI</i>)	24
3.2.1. Veicināt sadarbību starp PIA un darba vidi	25

3.2.2.	Atbalsts sākotnējai un turpmākai PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un PIA iestāžu vadītāju apmācībai.....	25
3.2.3.	Pamatprasmju apgūšanas sekmēšana PIA jomā.....	25
3.2.4.	Mobilitātes stratēģiju izstrāde un nodošana PIA jomā.....	26
3.2.5.	ECVET – pārredzamībai un mācību rezultātu un kvalifikāciju atzīšanai.....	26
3.2.6.	Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu uzlabošana PIA jomā.....	27
3.3	Daudzpusējie projekti - inovācijas izstrāde (DOI).....	28
3.3.1.	ECVET īstenošana mācību rezultātu un kvalifikāciju pārredzamībai un atzīšanai.....	28
3.3.2.	Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu uzlabošana PIA jomā.....	28
3.3.3.	Profesionālo iemaņu pilnveidošana, ņemot vērā darba tirgus vajadzības — jaunas prasmes un darba vietas.....	29
3.4	Tīkli.....	29
3.4.1.	Sadarbība starp PIA un darba vidi.....	29
3.4.2.	Mobilitātes stratēģiju pilnveide PIA jomā.....	29
4.	Grundtvig — pieaugušo izglītība.....	30
4.1	Mobilitāte un partnerība.....	32
4.2	Daudzpusēji projekti.....	32
4.2.1.	Pamatprasmju apgūšana pieaugušo izglītībā.....	32
4.2.2.	Pieaugušo izglītības nozīme sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības nostiprināšanā.....	33
4.2.3.	Paaudžu mācīšanās; vecāka gadagājuma cilvēku mācīšanās; mācīšanās ģimenē.....	33
4.2.4.	Pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšana, ietverot personāla profesionālo pilnveidošanos.....	34
4.3	Tīkli.....	34
4.3.1.	Sociālās kohēzijas sekmēšana, uzlabojot pieaugušo izglītības iespējas īpašām sociālajām grupām.....	34
2.	NODAĻA. TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA.....	35
1.	Galvenā darbība Nr. 1 — Politiskā sadarbība un inovācija.....	35
1.1	Mācību apmeklējumi izglītības un profesionālās izglītības speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem (mobilitāte).....	35
1.2	Daudzpusējie projekti.....	36
1.2.1.	Atbalstīt starptautiskus sadarbības projektus, lai veidotu romu integrēšanas pasākumus mūžizglītības jomā.....	36
1.3	Tīkli.....	36
1.3.1.	Mūžizglītības stratēģiju veicināšana, ietverot pārejas starp dažādām izglītības un apmācības nozarēm.....	36
1.3.2.	Tīkla darbību atbalstīšana, lai informētu par veiksmīgāko pieredzi romu sociālajā integrēšanā, arī kultūras, valodas un sociālos aspektiem.....	37
2.	Galvenā darbība Nr. 2 — valodas.....	35
2.1	Daudzpusējie projekti.....	38
2.1.1.	Izglītības, apmācības un darba vides sadarbība.....	38
2.1.2.	Retāk lietoto Eiropas valodu apgūšanas veicināšana un nostiprināšana.....	38
2.1.3.	Pamatprasmju apgūšanas veicināšana izglītības un apmācības sistēmā.....	38
2.1.4.	Sociālās kohēzijas, iespēju vienlīdzības un līdztiesības nostiprināšana izglītībā; tostarp migrantu un romu integrācija.....	38
2.1.5.	Kaimiņvalstu valodu apguves veicināšana.....	39
2.1.6.	Agrīnās valodas apguves veicināšana.....	39
2.2	Tīkli.....	39

2.2.1.	Sociālās iekļautības, iespēju vienlīdzības un līdztiesības nostiprināšana izglītībā; tostarp migrantu un romu integrācija	39
2.2.2.	Sociālās iekļaušanas un dzimumu vienlīdzības nostiprināšana izglītībā, arī migrantu integrācija	39
2.2.3.	Kaimiņvalstu valodu apguves veicināšana	39
2.2.4.	Veicināt Eiropas mazo valodu apguvi un lietošanu	39
3.	Galvenā darbība Nr. 3 — IKT	40
3.1	Daudzpusējie projekti	40
3.1.1.	Pamatprasmju, piemēram, digitālo prasmju, nostiprināšana, apvienojot izglītību un darbu	40
3.1.2.	Inovatīvas pedagoģijas un novērtēšanas metodes dažādiem mācīšanās virzieniem	41
3.2	Tīkli	41
3.2.1.	Eiropas mēroga ieinteresēto personu kopienas, kas sekmē digitālo prasmi dzīvei un nodarbinātībai	41
3.2.2.	Eiropas mēroga ieinteresēto pušu kopienas, kas risina sociālekonomisko nošķiršanu saistībā ar digitālo prasmi	42
4.	Galvenā darbība Nr. 4 — rezultātu izplatīšana un izmantošana.....	42
4.1	Daudzpusēji projekti	43
4.1.1.	Rezultātu sekmīgas izplatīšanas un izmantošanas ierobežojumu izpēte un noteikšana, kā arī stabilu modeļu izstrāde sekmīgai rezultātu izplatīšanai un izmantošanai	43
4.1.2.	Rezultātu, kā arī izplatīšanas un izmantošanas darbību ietekme.....	43
4.1.3.	Rezultātu nodošana un īstenošana (pavairošana) un/vai to integrēšana politikas virzienos	43
3. NODAĻA. JEAN MONNET PROGRAMMA		43
1.	Mācīšanas projekti (<i>Jean Monnet</i> moduļi, <i>Jean Monnet</i> katedras un <i>Jean Monnet</i> katedras <i>ad personam</i>).....	44
2.	Pārējie akadēmiskie un pētniecības projekti (<i>Jean Monnet</i> izcilības centri, informācijas un izpētes darbības un daudzpusējās izpētes grupas).....	44

IEVADS

1. MŪŽIZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS VISPĀRĪGIE UN KONKRĒTIE MĒRĶI

Mūžizglītības programmas mērķi ir izklāstīti 1. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmumā Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā¹ (turpmāk — mūžizglītības programmas izveides lēmums). Tie aptver visas attiecīgās programmas daļas, un tos papildina katras apakšprogrammas konkrētie mērķi un darbības mērķi (skatīt šā uzaicinājuma iesniegt priekšlikumus attiecīgās nodaļas).

Kā noteikts mūžizglītības programmas izveides lēmuma 1. panta 2. punktā, „mūžizglītības programmas pamatmērķis ir, izmantojot mūžizglītību, veicināt Eiropas Savienības kā augsta līmeņa uz zināšanām balstītas sabiedrības attīstību ar stabilu ekonomikas izaugsmi, ar vairāk un labākām darbavietām un augstāku sociālo kohēziju, vienlaikus nodrošinot labu vides aizsardzību nākamām paaudzēm”. Tās mērķis ir jo īpaši veicināt savstarpēju apmaiņu, sadarbību un mobilitāti starp izglītības un apmācības sistēmām Eiropas Savienībā, lai tās kļūtu par pasaules kvalitātes standartiem.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 1. panta 3. punktu konkrētie programmas mērķi ir šādi:

- a) veicināt kvalitatīvas mūžizglītības attīstību un šīs jomas sistēmās un praksē sekmēt augstu kvalitāti, jauninājumus un Eiropas dimensiju;
- b) atbalstīt Eiropas mūžizglītības telpas izveidi;
- c) palīdzēt uzlabot dalībvalstīs pieejamo mūžizglītības iespēju kvalitāti, pievilcīgumu un piekļuvi tām;
- d) stiprināt mūžizglītības ieguldījumu sociālajā kohēzijā, pilsoniskā aktivitātē, starpkultūru dialogā, dzimumu līdztiesībā un personības pilnīgošanā;
- e) palīdzēt sekmēt radošo darbību, konkurētspēju, nodarbinātības iespējas un uzņēmību;
- f) sekmēt visu vecumu cilvēku aktīvu dalību mūžizglītībā, tostarp cilvēku ar īpašām vajadzībām un to, kas atrodas nelabvēlīgā situācijā, neatkarīgi no viņu sociālekonomiskā stāvokļa;
- g) veicināt valodu apguvi un valodu dažādību;
- h) atbalstīt inovatīva uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstīšanu mūžizglītības jomā;
- i) stiprināt nozīmi, kāda mūžizglītībai ir Eiropas pilsonības apziņas radīšanā, pamatojoties uz cilvēktiesību un demokrātijas izpratni un ievērošanu, un tolerances un cieņas pret citām tautām un kultūrām sekmēšanā;

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. novembra Lēmums Nr. 1720/2006/EK, ar ko izveido rīcības programmu mūžizglītības jomā:
<http://eur-lex.europa.eu/lex/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:327:0045:0068:EN:PDF> (un grozīts ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Lēmums Nr. 1357/2008/EK).

- j) sekmēt sadarbību kvalitātes nodrošināšanai visās Eiropas izglītības un apmācību nozarēs;
- k) veicināt rezultātu, inovatīvu produktu un procesu optimālu izmantošanu un veikt paraugprakses apmaiņu mūžizglītības programmas darbības jomās, lai uzlabotu izglītības un apmācību kvalitāti.

2. VISPĀRĒJAIS POLITIKAS KONTEKSTS

Mūžizglītības programmas (LLP) galvenā prioritāte — ar izglītības un apmācības palīdzību sasniegt stratēģijas „Eiropa 2020”² prioritātes un pamatmērķus, ES izaugsmes stratēģiju nākamajiem desmit gadiem, lai tādējādi radītu vērtību, izaugsmi pamatojot uz zināšanām, dodot iespējas cilvēkiem iekļaujošā sabiedrībā, un nodrošinātu, ka pilsoņi var piekļūt mūžizglītībai un kvalifikācijas paaugstināšanai visas dzīves laikā.

Izglītība un apmācība ir būtiska, lai sasniegtu prioritātes, kas izvirzītas stratēģijā "ES 2020", kuras viens no pieciem pamatmērķiem ir samazināt skolu nebeigušo jauniešu īpatsvaru zem 10 % robežas un panākt, ka vismaz 40 % cilvēku vecumā no 30 līdz 34 gadiem iegūst augstāko (vai līdzvērtīgu) izglītību.

Stratēģijā "ES 2020" ir nosauktas prioritārās jomas, kurām ES, valsts, reģionu un vietējā līmenī pievēršas septiņas pamatiniciatīvas, no kurām izglītībā un apmācībā vissvarīgākās ir četras:

- “Jaunatne kustībā”³: iniciatīvas mērķis ir palielināt jauniešu iespējas atrast darbu, sekmējot studentu un praktikantu mobilitāti, kāpinot Eiropas izglītības un apmācības sistēmas kvalitāti un vairojot tās pievilcību.
- “Jaunu prasmju un darba vietu programma”⁴: iniciatīvas galvenais mērķis ir sekmēt cilvēkiem vajadzīgo iemaņu un prasmju apgūšanu un to izmantošanu piemērotās darbavietās. Lai to panāktu, ir svarīgi maksimāli precīzi prognozēt, kādas iemaņas būs vajadzīgas nākotnē, un palīdzēt cilvēkiem attīstīt šīs iemaņas, izmantojot izglītību un apmācību.
- “Inovācijas Savienība”⁵: iniciatīvas mērķis ir Eiropā uzlabot nosacījumus un piekļuvi pētniecības un inovācijas finansējumam, lai nodrošinātu, ka inovatīvas idejas tiek pārvērstas ražojumos un pakalpojumos, kas rada izaugsmi un nodarbinātību.

² Komisijas paziņojums: Eiropa 2020 Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei. COM(2010) 2020: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf> un 2010. gada 25.-26. marta Eiropadomes secinājumi (EUCO 7/10): I. "Eiropa 2020": jauna Eiropas stratēģija nodarbinātībai un izaugsmei: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/113591.pdf.

³ <http://europa.eu/youthonthemove/>. Skatīt arī http://ec.europa.eu/education/news/news2540_en.htm.

⁴ Komisijas paziņojums: Jaunu prasmju un darba vietu programma: Eiropas ieguldījums ceļā uz pilnīgu nodarbinātību: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6328&langId=en>. Skatīt arī <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=958>.

⁵ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm.

- Eiropas digitalizācijas programma: vispārējais mērķis ir radīt noturīgu tautsaimniecisku un sabiedrisku labumu no digitāla vienotā tirgus, kas balstīts uz ātru un īpaši ātru internetu. Tālab ir svarīgi uzlabot digitālo līdzekļu lietošanas prasmes, iemaņas un iekļautību.

It sevišķi LLP atbalsta Eiropas politikas īstenošanu izglītības un apmācības jomā, kā noteikts stratēģiskajā sistēmā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („ET 2020”), kas pieņemta 2009. gada maijā⁶. Izmantojot atvērto koordinācijas metodi, dalībvalstu mērķi ir:

- **ieviest mūžizglītību un mobilitāti praksē**, īstenojot mūžizglītības stratēģijas, izstrādājot kvalifikācijas sistēmu un pasākumus, lai nodrošinātu elastīgākus mācību virzienus, kā arī sekmējot visu izglītojamo, skolotāju un pasniedzēju mācību mobilitāti Eiropā;
- **uzlabot izglītības un apmācības kvalitāti un efektivitāti**, visiem studentiem nodrošinot iespēju apgūt pamatprasmes un prasmes, kas vajadzīgas viņu nodarbinātībai, nodrošinot augstas kvalitātes mācības un skolotāju apmācību visos izglītības un apmācības līmeņos, kā arī uzlabojot visu izglītības un apmācības līmeņu pievilcīgumu un efektivitāti;
- **veicināt vienlīdzību, sociālo kohēziju un aktīvu pilsoniskumu**, risinot izglītībai nelabvēlīgas situācijas ar kvalitatīvu izglītību agrīnā vecumā, mērķtiecīgāku atbalstu un iekļaujošu izglītību;
- **uzlabot jaunradi un inovācijas visos izglītības un apmācības līmeņos**, sekmējot transversālo pamatprasmju apgūšanu un izveidojot partnerības ar lielāku skaitu nozaru, it sevišķi uzņēmējdarbības nozari, lai izglītības un apmācības iestādes kļūtu atvērtākas un atbilstīgākas darba tirgus un vispārējās sabiedrības vajadzībām.

Pilns uzskaitījums ar atsauci politikas dokumentiem par šiem tematiem ir publicēts Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta (EAC ĢD) tīmekļa vietnē⁷.

Nozaru programmu nodaļās ir izklāstīts konkrētais politiskais konteksts vidējās, augstākās, profesionālās un pieaugušo izglītības jomā.

⁶ Padomes 2009. gada 12. maija secinājumi par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā („ET 2020”), (2009/C119/02): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:EN:PDF>.

⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc36_en.htm.

3. VISPĀRĒJĀS PRIORITĀTES

Pamatojoties uz iepriekš aprakstīto politikas stratēģijas kontekstu, šajā projektu priekšlikumu konkursā ir noteiktas šādas vispārējās prioritātes.

1. Mūžizglītības un mobilitātes stratēģiju izstrāde

Šī prioritāte ir saderībā ar Padomes secinājumiem par jauniešu mobilitāti⁸, zaļo grāmatu "Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana"⁹ un "ES 2020" pamatiniciatīvu "Jaunatne kustībā"¹⁰. Lai veicinātu mācību mobilitātes paplašināšanos, prioritāte veicinās iniciatīvas izstrādāt mobilitātes stratēģijas un likvidēt mobilitātes ierobežojumus.

Šajā saistībā jo īpaši atbalstīs iniciatīvas starp dažādu dalībvalstu reģioniem. Tomēr mobilitātes stratēģijas varētu izstrādāt arī nozaru līmenī (piemēram, rūpniecības nozare) vai starp izglītības iestādēm.

Turklāt jāapsver un jāveido pāreja uz mācību rezultātiem, efektīvs karjeras atbalsts mūža garumā, tādu instrumentu īstenošana kā Eiropas kvalifikāciju sistēma (*EQF*) un valstu kvalifikāciju sistēmas (*NQF*), *Europass* un Eiropas kredītpunktu sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā (*ECVET*), kas uzlabo mūžizglītību un mobilitāti un popularizē neformālās un ikdienējās mācīšanās apstiprināšanu un atzīšanu.

2. Sadarbības veicināšana starp izglītības, apmācības un darba vidi

Saskaņā ar 2009. gada paziņojumu par universitāšu un uzņēmējdarbības jomas sadarbību¹¹ mērķis ir sekmēt sadarbību starp visām izglītības nozarēm, apmācības nozarēm un darba vidi. Darba tirgum, cilvēku nodarbinātībai un uzņēmējdarbības potenciālam ir būtisks sociālo partneru ieguldījums, padarot izglītību un apmācību atbilstīgāku darba videi. Sadarbība starp izglītības jomu un darba vidi var sekmēt arī labāku mācību un karjeras virzību.

3. Atbalsts skolotāju, pasniedzēju, kā arī izglītības un apmācības iestāžu vadītāju sākotnējai un turpmākai apmācībai

⁸ Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi, tiekoties Padomē 2008. gada 21. novembrī, par „Jaunieši kustībā” (2008/C 320/03): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:320:0006:0009:EN:PDF>.

⁹ COM(2009) 329 galīgā redakcija: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/mobility/com329_en.pdf.

¹⁰ Skatīt 3. zemsvītras piezīmi.

¹¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — Jauna partnerība universitāšu modernizācijai — ES forums par dialogu starp universitātēm un uzņēmējdarbības jomu, COM(2009) 158 galīgā redakcija: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0158:FIN:EN:PDF>. 2010. gada martā tam sekoja Komisijas rīkotais forums par sadarbību starp skolām un uzņēmējiem: http://ec.europa.eu/education/school-education/doc2279_en.htm.

Kā secināts 2009. gada septembra neoficiālajā ministru sanāksmē, pastāv spēcīga saikne starp kvalitatīvu izglītību un kompetentiem skolotājiem, kā arī kompetentiem izglītības un apmācības iestāžu vadītājiem. Padomes 2009. gada novembra secinājumos¹² Komisijai prasīja atbalstīt sadarbību un labas prakses apmaiņu saistītajās jomās¹³. Kvalitātes nodrošināšanas mehānismi visos izglītības un apmācības līmeņos nostiprina šādu attīstību.

4. Pamatprasmju apgušanas sekmēšana izglītības un apmācības sistēmā

Kā norādīts 2010. gada kopīgajā ziņojumā par izglītību un apmācību, lai gan pamatprasmju sistēmas¹⁴ īstenošana ir progresīvāka vispārējās skolu izglītības līmenī, tā līdz šim ir bijusi mazāk sekmīga profesionālās izglītības un apmācības, augstākās izglītības un pieaugušo izglītības reformu veicināšanā. Tādējādi šīs prioritātes mērķis ir visās nozarēs, sākot no agrīnas pirmsskolas izglītības, veicināt tādu projektu izstrādi, kuros galvenā uzmanība ir vērsta uz šādām pamatprasmēm, kas katra atbilst savai specifikai:

1. saziņa dzimtajā valodā;
2. saziņa svešvalodās;
3. matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās;
4. digitālās prasmes;
5. mācīšanās mācīties;
6. sociālās un pilsoniskās prasmes;
7. pašiniciatīva un uzņēmējdarbība;
8. kultūras izpratne un izpausme.

Šajā saistībā īpaši veicinās daudzvalodību.

5. Sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības veicināšana izglītībā un apmācībā, arī migrantu un romu integrācija

Lai izglītības ceļā veicinātu sociālo iekļaušanu, aicinās izstrādāt projektus saistībā ar Eiropas gadu cīņai pret nabadzību un sociālo atstumtību (2010) un pamatmērķi, kas atbilst ES 2020 stratēģijai¹⁵ par skolu nebeigušo jauniešu īpatsvara samazināšanu un 2010. gada Padomes secinājumiem par migrantu izglītību un par izglītības un apmācības sociālo dimensiju¹⁶. Skolu nozarē īpaši svarīgi būs jautājumi par priekšlaicīgu mācību pamešanu un īpašām vajadzībām. Augstākās izglītības jomā galveno uzmanību pievērsīs jaunu studentu grupu uzrunāšanai.

Skolu nozarē, profesionālās izglītības un apmācības (PIA), kā arī pieaugušo izglītības jomā īpaši svarīgi būs jautājumi par migrantu, sociālo grupu, kam ir ierobežotas

¹² Padomes 2009. gada 26. novembra secinājumi par skolotāju un skolu vadītāju profesionālo pilnveidošanos. (2009/C 302/04): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:302:0006:0009:EN:PDF>.

¹³ 2010. gada aprīlī tika publicēta politikas veidotāju rokasgrāmata par jauno skolotāju ievadīšanu darbā "Developing coherent and system-wide induction programmes for beginning teachers: a handbook for policymakers" (SEC (2010) 538 final) http://ec.europa.eu/education/school-education/doc2254_en.htm.

¹⁴ Pamatprasmes mūžizglītībai – Eiropas pamatprincipu kopums http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf. Skatīt arī: http://ec.europa.eu/education/school-education/doc830_en.htm.

¹⁵ Skatīt 2. zemspējas piezīmi.

¹⁶ Padomes 2010. gada maija secinājumi. 3013. Izglītības, jaunatnes, kultūras padomes 2010. gada 11. maija sanāksme Briselē http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/114393.pdf.

iespējas, tostarp romu, un mazaizsargāto grupu, kā arī to sociālo grupu, ko veido cilvēki ar īpašām vajadzībām, dalību. Šādu studentu grupu piekļuve piemērotai virzībai ir sevišķi būtiska. Izglītības nozarē ļoti svarīgs ir jautājums par dzimumu, sevišķi saistībā ar to, ka priekšlaicīga mācību pamešana vairāk ietekmē zēnus nekā meitenes, un saistībā ar katra dzimuma spēcīgām tendencēm, izvēloties mācību jomu. Lai gan jautājums par dzimumu skar programmu kopumā, šīs prioritātes projekti varētu pievērsties tieši šim jautājumam. Izstrādājot projektus, tiek arī aicināts izstrādāt darbības, kas atbalstītu meiteņu un sieviešu pieņemšanu darbā profesijās, kurās tās ir maz pārstāvētas.

Turklāt jāatzīmē, ka piekļuves sekmēšana mācību iespējām (arī e-mācību iespējām) personām ar invaliditāti ir stratēģiska prioritāte, kas attiecas uz visu programmu.

Izglītības un apmācības programmās nepieciešams vairojot izpratni par to personu īpašajām vajadzībām, kuras saskaras ar mobilitātes grūtībām vai citā veida nespēju, piemēram, saistībā ar virtuālās un reālās piekļuves standartiem.

Minētās vispārējās stratēģiskās prioritātes ir daudzējādi atspoguļotas dažādās apakšprogrammās, ko atbalsta LLP. Ja nepieciešams, katrā apakšprogrammā vai galvenajā darbībā nosaka papildu, konkrētākas, prioritātes.

4. TRANSVERSĀLIE NOSACĪJUMI

Atbilstīgi mūžizglītības programmas izveides lēmuma 14. panta 2. punktam *Comenius*, *Erasmus*, *Leonardo da Vinci* un *Grundtvig* programmu daudzpusējie projekti un tīkli, kā arī transversālās programmas galvenās darbības ir pieejamas arī trešo valstu partneriem, kuri nepiedalās mūžizglītības programmā, pamatojoties uz mūžizglītības programmas izveides lēmuma 7. pantu. Darbības, uz kurām attiecas šie nosacījumi, un dalības nosacījumi izklāstīti Mūžizglītības programmas rokasgrāmatā.

Visas nozaru programmas un galvenā darbība Nr. 2 („Valodas”) atbalsta papildu pasākumus.

Visās programmās sevišķu vērību pievērš sistēmiskai rezultātu izplatīšanai un izmantošanai projektu, programmas un politikas līmenī. Visiem projekta priekšlikumiem ir jāietver skaidrs plāns rezultātu izplatīšanai un izmantošanai.

Komisija, ņemot vērā atzinīgi vērtējamo tīklu darbību un jauno priekšlikumu pievienoto vērtību, izskatīs pieteikumus jaunu darba programmu līdzfinansējumam tīklos, kurus finansēja iepriekšējos gados.

5. KĀ IZMANTOT ŠO DOKUMENTU?

Šajā dokumentā ir izklāstīti dažādi darbību veidi, par kuriem aicina iesniegt priekšlikumus saistībā ar mūžizglītības programmu, attiecīgā gadījumā kopā ar atbilstīgajām politikas prioritātēm.

Ja prioritātes ir noteiktas konkrētam darbības veidam, tajās izklāstīti jautājumi, kas ir galvenie, izstrādājot politiku Eiropas līmenī izglītības un apmācības jomā, un **priekšlikumiem, lai tos varētu izvēlēties, ir jāattiecas vismaz uz vienu no šīm prioritātēm.** Lai nodrošinātu prioritāšu pienācīgu pārstāvību, priekšlikumu atlasī finansējumam veiks, ņemot vērā priekšlikumu kvalitāti, kā arī to, ka jānodrošina, lai prioritātes tiktu pārstāvētas līdzsvaroti¹⁷.

Vispārīgais uzaicinājums iesniegt priekšlikumus ir jālasa kopā ar šādiem dokumentiem:

- Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumu, ar kuru izveido mūžizglītības programmu 2007.-2013. gadam¹⁸;
- Mūžizglītības programmas rokasgrāmatu, kurā iekļauts precizēts darbību apraksts, kā arī finansiālie un administratīvie pasākumi¹⁹.

1. NODAĻA. NOZARU PROGRAMMAS

1. *COMENIUS* — SKOLAS IZGLĪTĪBA

Politikas konteksts

Padome 2008. gada novembrī vienojās veidot ciešāku Eiropas sadarbību skolu izglītības politikas jomā²⁰. Mērķis ir nodrošināt visiem jauniešiem kvalitatīvu izglītību, kas palīdzēs viņiem iekļauties globalizētās sabiedrībās un strauji mainīgajā darba vidē, kā arī pilnībā attīstīt savu potenciālu, arī inovācijas, radošuma un aktīva pilsoniskuma potenciālu. Padome 2007²¹. gadā un 2009. gadā²² noteica programmu sadarbībai, lai uzlabotu skolotāju un skolu vadītāju izglītību un profesionālo attīstību²³. Uzsvars tiek likts uz vajadzību uzlabot skolotāju izglītības cikla kvalitāti un atbilstību — no sākotnējās izglītības līdz tikko darbu sākušo skolotāju ievadīšanai un viņu turpmākai profesionālajai attīstībai. Padome 2009. gadā arī pievērsās jautājumam par migrantu izcelsmes bērnu izglītību un aicināja dalībvalstis cita starpā mērķtiecīgi izmantot mūžizglītības programmu, lai rastu veidus, kā atbalstīt šīs grupas labāku izglītību²⁴.

¹⁷ Sīkāka informācija par priekšlikumu atlasē noteikumiem tiks publicēta Mūžizglītības programmas rokasgrāmatā, sk.: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm (skatīt "How to participate").

¹⁸ Skatīt 1. zemspītras piezīmi.

¹⁹ http://ec.europa.eu/education/lip/doc848_en.htm.

²⁰ Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi, tiekoties 2008. gada 21. novembra Padomē:

sagatavot jauniešus 21. gadsimtam — programma Eiropas sadarbībai skolu jomā, (2008/C 319/08): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:319:0020:0022:EN:PDF>.

²¹ Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi (2007. gada 15. novembris) par skolotāju izglītības kvalitātes uzlabošanu (2007/C 300/07), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:300:0006:0009:EN:PDF>.

²² Skatīt 12. zemspītras piezīmi.

²³ http://ec.europa.eu/education/school-education/doc832_en.htm.

²⁴ Padomes secinājumi par migrantu izcelsmes bērnu izglītību, 2009/C301/07, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0005:0008:EN:PDF>.

Minētās prioritātes ir atspoguļotas stratēģiskajā sistēmā "ET 2020"²⁵. Attiecībā uz skolu izglītības jomu šajās prioritātēs ir noteikts, ka jāpiemēro pasākumi, lai nodrošinātu, ka visi studējošie neatkarīgi no viņu personīgās, sociālās vai ekonomiskās izcelsmes apgūst pamatprasmes. Sevišķi nepieciešams turpināt darbu saistībā ar pamatiemaņām²⁶ un risinājumiem, lai uzlabotu to transversālo pamatprasmju mācīšanu un mācīšanos, kuras veicina pašiniciatīvu un uzņēmību, radošumu, inovācijas un pielāgošanos strauji mainīgajai darba videi. Jāuzlabo arī izglītība attiecībā uz cieņu pret vidi²⁷ un uz kultūru prasmēm. Stratēģiskajā sistēmā "ET 2020"²⁸ ir apstiprināta vajadzība centienus vērst uz migrantu izcelsmes²⁹ studējošo kvalitatīvu izglītību un ir atzīta agrīnās izglītības bērībā nozīme un ar to saistītie centieni.

2010. gadā stratēģijā³⁰ "ES 2020" definēts viens no pamatmērķiem: samazināt skolu nebeigušo jauniešu īpatsvaru zem 10 % robežas līdz 2020. gadam. 2011. gadā Komisija ir apņēmusies nākt klajā ar Padomes ieteikumu, kurā būtu izklāstītas efektīvas politiskās stratēģijas, kā cīnīties ar atbirumu skolās, balstoties uz precīzāku informāciju par tā cēloņiem, profilaksi un rīcību, kas veicama, kolīdz redzamas paaugstināta riska pazīmes, kā arī sekmēt atbirušo audzēkņu atgriešanos skolā.

Jaunie Eiropas kritēriji, kas noteikti stratēģiskās sistēmas „ET 2020”³¹ I pielikumā, papildus skolēnu atbiršanai un lasītprasmei, ietver arī kvantitatīvus mērķus samazināt to skolēnu skaitu, kuras gūst zemu rezultātu matemātikā un dabas zinībās (lai šis skaits līdz 2020. gada būtu mazāks par 15 %), un līdz 2010. gadam agrīnās bērībā izglītībā un aprūpē iesaistīt līdz 95 % bērnu vecumā no 4 gadiem līdz obligātās skolas vecumam.

Saistībā ar „Jaunu prasmju un darba vietu programmu”³², piemēram, nesējās prognozēs par nākotnē vajadzīgajām prasmēm ir prognozēts, ka palielināsies tādu darbavietu skaits, kurās vajadzīgas augstākā un vidēja līmeņa kvalifikācijas. Tomēr šādas kvalifikācijas ir jāpapildina ar pamatprasmēm, kas jauniešiem nodrošina spēju strādāt starpkultūras, daudzvalodu un strauji mainīgos apstākļos un sekmēt radošumu un inovācijas.

Saistībā ar izklāstīto politikas attīstību un problēmām ir vajadzīga Eiropas līmeņa sadarbība, kuras mērķi būtu šādi:

- darba turpināšana un uzlabošana saistībā ar pamatprasmēm mūžizglītībā³³. Tas nozīmē — ir jānodrošina, ka visiem studējošajiem, sākot no agrīna vecuma un neatkarīgi no viņu izcelsmes, apstākļiem, dzimuma un īpašajām vajadzībām, tiek nodrošināti līdzekļi, lai viņi

²⁵ Skatīt 6. zemspvītras piezīmi.

²⁶ Padomes secinājumi par pamatprasmju līmeņa celšanu saistībā ar Eiropas sadarbību skolu jomā 21. gadsimtā, Briselē 2010. gada 19. novembrī:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117853.pdf.

²⁷ Padomes secinājumi par izglītību ilgtspejīgai attīstībai, Briselē 2010. gada 19. novembrī:

http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/educ/117855.pdf.

²⁸ Skatīt 6. zemspvītras piezīmi.

²⁹ Padomes secinājumi par migrantu izcelsmes bērnu izglītību, 2009. gada novembris: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0005:0008:EN:PDF>.

³⁰ Skaīt 2. zemspvītras piezīmi.

³¹ Skatīt 6. zemspvītras piezīmi.

³² Skatīt 4. zemspvītras piezīmi.

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra ieteikums par pamatprasmēm mūžizglītībā (2006/962/EK): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:EN:PDF>.

varētu apgūt visas pamatprasmes. Pamatprasmju attīstības pamatā jābūt stabilām lasītprasmes un rakstpratības, matemātikas un dabas zinību pamatiemaņām, kā arī jāietver gan uz mācību priekšmetiem pamatotas, gan daudzpusīgas prasmes, kas motivēs un pilnveidos viņus turpmākām mācībām.

- atbalsts skolām, lai tās strādātu ar darba vidi un citiem būtiskiem dalībniekiem ārpus skolas, izveidojot partnerības un uzlabojot skolotāju un skolēnu uzņēmējdarbības iemaņas;
- skolotāju, skolu vadītāju un pārējā skolu personāla turpmāka attīstība, kā arī palīdzība skolām, lai tās kļūtu par efektīvu mācību vidi. Tam ir vajadzīga kvalitatīvāka skolotāju izglītība karjeras laikā, efektīvāka skolotāju pieņemšana un paturēšana darbā, kā arī palīdzība skolu vadītājiem koncentrēt uzmanību uz skolēnu un skolotāju mācīšanās uzlabošanu.

Comenius konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 17. panta 1. punktu *Comenius* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) attīstīt jauniešu un izglītības darbinieku zināšanas un izpratni par Eiropas kultūru un valodu dažādību un to vērtību;
- b) palīdzēt jauniešiem apgūt dzīves pamatiemaņas un personīgajai attīstībai vajadzīgās kompetences, kas saistītas ar nākotnes nodarbinātību un aktīvu Eiropas un valsts pilsoniskumu.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 17. panta 2. punktu *Comenius* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot mobilitātes kvalitāti un palielināt apjomu, iesaistot skolēnus un izglītības darbiniekus dažādās dalībvalstīs;
- b) uzlabot dažādu dalībvalstu skolu partnerības kvalitāti un palielināt apjomu tā, lai programmas laikā kopīgās izglītības darbībās iesaistītu vismaz 3 miljonus skolēnu;
- c) veicināt moderno svešvalodu apguvi;
- d) atbalstīt inovatīvu, uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģiju un prakses attīstību mūžizglītībā;
- e) uzlabot skolotāju mācību kvalitāti un Eiropas dimensiju tajās;
- f) atbalstīt pedagoģisko pieeju un skolu pārvaldes uzlabojumus.

Comenius darbību prioritātes

1.1 Mobilitāte un partnerība

Comenius darbības saistībā ar personu mobilitāti uz citu Eiropas valsti un partnerībām ietver:

- atsevišķu skolēnu mobilitāti saistībā ar pašreizējo un iepriekšējo skolu partnerību;
- dalību apmācības darbībās skolotājiem un citiem izglītības darbiniekiem (apmācība uz vietas);
- sagatavošanās apmeklējumus saistībā ar skolu partnerībām, tīkliem un daudzpusējiem projektiem;
- asistentūras topošajiem skolotājiem;

- daudzpusējas un divpusējas skolu partnerības, kas ietver skolēnu un darbinieku mobilitāti saistībā ar partnerības darbībām;
- *Comenius Regio* partnerības
- e-sadraudzību.

Šīm darbībām nav noteiktas Eiropas prioritātes, un šīs darbības ir izklāstītas LLP rokasgrāmatā³⁴.

1.2 Daudzpusēji projekti

1.2.1. Skolu attīstība, vadība un saiknes ar darba vidi

Pamatprasmju³⁵ pilnveidošana un motivācija turpināt mācības lielā mērā ir atkarīgas no mācīšanas un mācīšanās aktualitātes, skolu ētosa un tā, kā skola strādā ar vidi ārpus tās. Skolu vadības uzlabošana, stimulu un iespēju nodrošināšana skolotājiem, lai viņi sadarbotos, kā arī skolu kā mācību vides vispārējā attīstība ir galvenās politikas prioritātes.

Projektos jāiesaista partneri gan no skolām, gan no vides ārpus tām. Projektos ir jāizstrādā metodes, stratēģijas, pedagoģiskie materiāli un/vai cita veida atbalsta materiāli, lai:

- izveidotu partnerības un tīklu modeļus starp skolām un darba vidi;
- pilnveidotu skolas darbinieku vadības iemaņas;
- pilnveidotu skolotāju iemaņas, kas vajadzīgas savstarpējai sadarbībai, kā arī sadarbībai ar skolēnu ģimenēm un vidi ārpus skolas;
- motivētu jauniešu pašiniciatīvas apziņu un pilnveidotu viņu uzņēmējdarbības iemaņas.

1.2.2. Mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrāde

Lai reaģētu uz strauji mainīgās darba vides un aizvien daudzveidīgāko sabiedrību vajadzībām, skolām jauniešos ir jāpilnveido visas pamatprasmes. Tam vajadzīga piemērota sākotnējā izglītība skolotājiem un skolu vadītājiem, kā arī kvalitatīva turpmāka pilnveidošanās šo personu karjeras laikā. Šajā saistībā izšķiroša nozīme ir ievadīšanas programmām visiem tikko darbu sākušajiem skolotājiem:

- projektos jāatspoguļo prasmes, kas vajadzīgas mūsdienu skolu vadītājiem, un jāizstrādā, jāpārbauda un jāīsteno efektīvi līdzekļi skolu vadītāju atbalstam viņu profesionālajā attīstībā;
- projektos jāizstrādā, jāpārbauda un jāīsteno efektīvas starpaģentūru pieejas, lai atbalstītu jaunos skolotājus viņu karjeras sākumā (ievadīšana darbā)³⁶.

1.2.3. Atbalsts pamatprasmēm³⁷ un „transversālās pamatprasmes”

Skolas laikā jauniešiem jāliek pamati prasmei lasīt, rakstīt, rēķināt, kā arī dabaszinātnēm un transversālām pamatprasmēm, viņiem jāmacās mācīties, jāapgūst pašiniciatīva un uzņēmējdarbības prasme, kā arī sociālās, pilsoniskās prasmes un kultūras apziņa. Minēto

³⁴ Skatīt 19. zemsvītras piezīmi.

³⁵ Skatīt 14. zemsvītras piezīmi.

³⁶ Skatīt 13. zemsvītras piezīmi.

³⁷ 2009. gada maijā Padomes pieņēma Eiropas kritērijus, lai līdz 15 % samazinātu skolēnu skaitu, kas atpauk lasīšanā, matemātikā un dabas zinībās: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc28_en.htm.

prasmju mācīšanai un apgūšanai nereti ir vajadzīga pieeja, kas attiecas uz jomu, kura ir plašāka par mācību priekšmeta jomu, un kas audzēkņu mācību procesam, personīgajai un sociālajai attīstībai piemēro vienotu pieeju. Pieredze liecina, ka tam, kā mācīšanos izvērtē un novērtē, ir spēcīga ietekme uz minēto pamatprasmju attīstīšanu.

Projektos ir:

- jārod veidi, kā nostiprināt pamatprasmju apgūšanu, efektīvi apzināt grūtības minētajās jomās un skolas sistēmā atbalstīt skolēnus, kuriem ir šādas grūtības;
- jāapzina un jāizstrādā mācību un mācīšanās metodes, kas efektīvi atbalstītu transversālo pamatprasmju attīstīšanu;
- jāizstrādā izvērtēšanas un novērtēšanas metodes un prakse, kas uzlabo mācīšanās kvalitāti un atbalsta visu iepriekš minēto transversālo pamatprasmju attīstību;
- jānosaka un jāveicina Eiropas dimensijas iesaistīšana mācīšanas un mācīšanās procesā.

1.2.4. Skolēnu atbiršanas ierobežošana, migrantu izcelsmes un romu skolēnu mācīšanās uzlabošana un dzimumu līdztiesības un integrējošu pieeju veicināšana mācīšanās procesā

Eiropas Savienībā priekšlaicīga mācību pamešana (*ESL*) joprojām ir liela problēma. Dalībvalstis saskaras ar dažādām problēmām saistībā ar priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu. Dažās valstīs *ESL* novērojama lielākoties lauku reģionos, citās — pārsvarā lielo pilsētu mazāk attīstītajos rajonos. Daži reģionu un sezonas darba tirgi (piemēram, tūrisms, būvniecība) var veicināt jauniešu pāreju no skolas uz nekvalificētu darbu ar nelielām perspektīvām. Dažās valstīs augsts atbiruma līmenis ir vērojams atsevišķās profesionālās nozarēs, savukārt citās valstīs zemāku priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas līmeni reģistrē, piemēram, mācekļu programmās³⁸. Lai gan daudzi migrantu izcelsmes jaunieši ir sekmīgi studenti, viņu vidējie rezultāti ir zemāki salīdzinājumā ar vietējo vienaudžu rezultātiem. Liela romu skolēnu daļa pamet skolu, pirms saņemtu diplomu. Līdzīgi saglabājas atšķirības starp skolnieku un skolnieču ieinteresētību un rezultātiem konkrētos mācību priekšmetos. Visi šāda veida apstākļi ir jāņem vērā, atbalstot skolēnus, kuri priekšlaicīgi pametuši mācības vai to varētu izdarīt. Skolām kopā ar citiem dalībniekiem var būt izšķiroša nozīme gan atbiršanas problēmas risināšanā, gan migrantu vai romu izcelsmes skolēnu mācīšanās uzlabošanā.

Projektos ir:

- jānosaka un jāizstrādā mācīšanās stratēģijas un metodes, kas palīdz *ESL* riska grupas skolēniem saglabāt savu motivāciju un pabeigt mācības, kā arī sagatavot viņus tālākai izglītībai un apmācībai;
- jānosaka un jāizstrādā veidi, kā atbalstīt un motivēt migrantu vai romu izcelsmes skolēniem, lai viņi realizētu savas spējas izglītībā;
- definēt un izstrādāt stratēģijas, kas palīdzētu risināt jautājumus par dzimumu stereotipiem saistībā ar mācīšanu, mācīšanos un karjeras izvēli;
- jāatbalsta integrējošu mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrāde, kuras nodrošina visu, arī no nelabvēlīgām vidēm nākošo, skolēnu vajadzības.

³⁸ Priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas novēršana — būtisks ieguldījums stratēģijā "Eiropa 2020", Brisele, COM(2011) 18 galīgā redakcija; http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/earlycom_en.pdf.

1.3 Tīkli

1.3.1. *Atbalsts uzņēmējdarbībai un saiknes ar darba vidi*

Pašiniciatīvas un uzņēmējdarbības apziņas kā pamatprasmes attīstīšana³⁹ ietver spēju pārvērst idejas rīcībā, strādājot projektos, kā arī mācīšanos par ekonomikas funkcionēšanu. Skolas var atbalstīt šīs prasmes attīstīšanu, motivējot pašiniciatīvu, inovācijas un radošumu, kā arī izveidojot partnerības ar darba vidi.

Saistībā ar šo prioritāti partnerorganizācijām ir jāattīsta vajadzīgās zināšanas attiecībā uz tīklu resursiem, kā arī lietpratība noteikt un izplatīt efektīvus veidus, lai palīdzētu skolām:

- attīstīt tādu mācību vidi, kas starp skolēniem un darbiniekiem motivē pašiniciatīvu, inovācijas un radošumu;
- sadarboties partnerības ietvaros ar darba vidi;
- uzlabot skolēnu virzību;
- atbalsts skolotāju, mācību spēku, skolu un pārējo izglītības iestāžu vadītāju sākotnējai un turpmākai apmācībai.

1.3.2. *Atbalsts, lai padarītu zinātnisko izglītību pievilcīgāku*

Reaģēšana uz tādām globālām problēmām kā klimata pārmaiņas, attīstot ekoloģisku un viedu ekonomiku, ir saistīta ar cilvēku darbības radīto dabas pasaules izmaiņu un katra atsevišķa pilsoņa atbildības izprašanu. Tādējādi zinātnes pamatjēdzienu izprašana un ieinteresētība ilgtspējīgā attīstībā ir aktīva, atbildīga pilsoniskuma pamatā.

Saistībā ar šo prioritāti tīkliem ir jānosaka un jāizplata efektīvas zinātnes mācīšanas metodes, it sevišķi saistībā ar ilgtspējīgu attīstību, piemēram, uz jautājumiem pamatota mācīšana, virzības un informācijas pakalpojumu par karjeru zinātnē izstrāde, kā arī metodes, lai samazinātu dzimumu pārstāvniecības nelīdzsvarotību zinātniskajā izglītībā un karjerās.

1.3.3. *Pirmsskolas un agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes (ECEC) nodrošināšanas pilnveide*

Pieklūve kvalitatīvai agrīnās pirmsskolas izglītībai un aprūpei ir pamats efektīvām mācībām nākotnē, tā palīdz bērnu sociālajai attīstībai un atbalsta nelabvēlīgā situācijā esošus bērnus. Kvalitāte cita starpā ir atkarīga no personāla prasmēm, mācību programmas, sadarbības ar vecākiem un vispārējās mācīšanās vides.

Tīklos ir jānosaka apmaiņa un jāizplata efektīvi veidi, kā:

- uzlabot skolotāju, mācību spēku un pārējā personāla prasmes, kā arī mācību programmu un mācīšanās vides kvalitāti bērniem, kas ir jaunāki par obligāto skolas vecumu;
- noteikt un atbalstīt bērnus ar mācīšanās grūtībām vai bērnus, kas atrodas nelabvēlīgā sociālekonomiskā situācijā;
- atbalstīt agrīnu valodas prasmes un lasīt un rakstīt prasmes attīstīšanu.

³⁹ "Pamatprasmes mūžizglītībai – Eiropas pamatprincipu kopums" septītā pamatprasme: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_en.pdf, skatīt arī: http://ec.europa.eu/education/school-education/doc830_en.htm.

1.3.4. Speciālo vajadzību izglītības (SEN) izstrādāšana, lai integrētu visus jauniešus, it sevišķi jauniešus ar invaliditāti

Daudzveidības izmantošanai un integrēšanas principu īstenošanai izglītībā un apmācībā ir vajadzīgs atkārtoti apsvērt mācīšanās vidi, resursus, kā arī skolotāju un skolu vadītāju prasmes, eksaminācijas ierobežojumus un iespēju noteikšanu.

Tīklos jānosaka un jāizplata efektīvas pieejas, kas:

- sekmē integrēšanu, ietverot specializēto skolu nozīmes paplašināšanu, lai tās kļūtu par resursu centriem;
- nodrošina apmācību skolotājiem, skolu vadītājiem un pārējam skolu personālam, lai veicinātu integrēšanu.

2. ERASMUS — AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA, PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN APMĀCĪBA

Politiskais konteksts

ES augstākās izglītības politiskais mērķis ir atbalstīt dalībvalstu augstākās izglītības sistēmu reformas, padarot tās saskaņotākas un atbilstošākas zināšanu sabiedrības vajadzībām. Reformas ir nepieciešamas, lai reaģētu uz globalizācijas radītajām pārmaiņām un apmācītu un pārkvalificētu Eiropas darbaspēku. Reformu ceļā augstākās izglītības iestādēm būtu jāļauj ieņemt centrālo vietu "zināšanu Eiropā" un sniegt lielu ieguldījumu, lai atblastītu stratēģiskās sistēmas "ET 2020"⁴⁰ un stratēģijas "ES 2020"⁴¹ un jo sevišķi tās pamatmērķi līdz 2020. gadam līdz 40 % palielināt augstāko izglītību (vai līdzvērtīgu) ieguvušo skaitu vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem. Augstākās izglītības politiskajā stratēģijā svarīgākās no septiņām "ES 2020" pamatiniciatīvām ir: "Jaunatne kustībā"⁴², "Jaunu prasmju un darba vietu programma"⁴³ un "Inovācijas Savienība"⁴⁴.

Katrā iniciatīvā ES un valsts iestādēm būs nepieciešams koordinēt savus centienus, lai tos savstarpēji papildinātu. Augstākās izglītības programmā prioritāte ir piešķirta attiecībā uz transnacionālo mobilitātes veicināšanu, kā izklāstīts Padomes 2008. gada novembra secinājumos, kuros uzsvērts, ka iespēja izmantot kādu no mobilitātes veidiem jānodrošina visiem jauniešiem. Tai pašā laikā reformas atbilst Eiropas augstākās izglītības telpas (EAIT) attīstību līdz 2020. gadam (Boloņas process), kā pieņemts Lēvenas/Jaunlēvenas ministru konferencē 2009. gadā⁴⁵. EAIT ministri konkrēti vienojās par mobilitātes mērķi, proti, līdz

⁴⁰ Skatīt 6. zemsvītras piezīmi.

⁴¹ Skatīt 2. zemsvītras piezīmi.

⁴² Skatīt 3. zemsvītras piezīmi.

⁴³ Skatīt 4. zemsvītras piezīmi.

⁴⁴ Skatīt 5. zemsvītras piezīmi.

⁴⁵ Boloņas process 2020. gadam — Eiropas augstākās izglītības telpa jaunajā desmitgadē. Eiropas augstākās izglītības ministru konferences paziņojums, Lēvenā un Jaunlēvenā, 2009. gada 28. un 29. aprīlī: http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communique_April_2009.pdf, kam sekoja 2010. gada 12. marta Budapeštas-Vīnes deklarācija par Eiropas augstākās izglītības telpu. http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/2010_conference/documents/Budapest-Vienna_Declaration.pdf.

2020. gadam 20 % no absolventiem Eiropā būs guvuši studiju vai apmācības pieredzi ārvalstīs.

Augstākās izglītības politikas prioritātes ir noteiktas paziņojumā „Īstenojot universitāšu modernizācijas programmu: Izglītība, pētniecība un jauninājumi”⁴⁶, tās pārskatīs un papildinās paziņojumā par politisko stratēģiju, ko publicēs 2011. gadā.

Šie vēstījumi ir apstiprināti dažādos Padomes secinājumos un rezolūcijās.

Augstākās izglītības iestādes tiek aicinātas pilnībā iesaistīties zināšanu trijstūrī (augstākā izglītība, pētniecība un inovācija) un piedalīties projektos, kas vērsti uz sadarbības stiprināšanu starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem — prioritāte, kuru apliecina Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta⁴⁷ izveide, bet kura ir ļoti svarīga arī attiecībā uz augstāko izglītību kopumā. Pastiprināt sadarbību šajā jomā plāno arī Eiropas universitāšu un uzņēmumu forums, kuru iedibinājusi Komisija ar saistīto Komisijas paziņojumu⁴⁸.

Erasmus konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar programmas Lēmuma 21. panta 1. punktu *Erasmus* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) atbalstīt Eiropas augstākās izglītības telpas īstenošanu;
- b) stiprināt augstākās izglītības un augstākās profesionālās izglītības ieguldījumu inovācijas procesā.

Saskaņā ar programmas lēmuma 21. panta 2. punktu *Erasmus* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu studentu un izglītojošā personāla mobilitātei Eiropā, lai līdz 2012. gadam individuālo dalībnieku skaits studentu mobilitātē Erasmus programmās un programmās, kas darbojās pirms tās, sasniegtu vismaz 3 miljonus;
- b) palielināt daudzpusēju sadarbību starp augstākās izglītības iestādēm Eiropā un uzlabot šīs sadarbības kvalitāti;
- c) palielināt pārskatāmības un atbilstības līmeni starp augstākās izglītības un augstākās profesionālās izglītības kvalifikācijām, kas iegūtas Eiropā;
- d) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmumiem;
- e) atvieglināt jauninājumu attīstību izglītības un augstākās izglītības jomā un tās nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts uz citām;
- f) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagoģijas un prakses attīstību mūžizglītībā.

⁴⁶ COM(2006) 208 galīgā redakcija: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0208:FIN:EN:PDF>.

⁴⁷ <http://eit.europa.eu>.

⁴⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — Jauna partnerība universitāšu modernizācijai — ES forums par dialogu starp universitātēm un uzņēmējdarbības jomu, COM(2009) 158 galīgā redakcija, http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc/business/com158_en.pdf.

Erasmus darbību prioritātes

2.1 Mobilitāte

Studentu, mācībspēku un pārējā AII personāla mobilitāte

Studentu un personāla mobilitātei ir būtiska nozīme Eiropas augstākās izglītības telpas izveidē. Iestādes, kas piedalās *Erasmus* programmās, ir aicinātas palielināt studentu mobilitāti gan saistībā ar studijām, gan saistībā ar praksi, lai līdz 2012. gadam *Erasmus* programmā būtu iesaistīti 3 miljoni studējošo un lai turpinātu palielināt personāla mobilitāti mācīšanas un apmācības nolūkā.

Augstākās izglītības organizācijas ir lūgtas, organizējot studentu mobilitāti un mācīšanu, kā arī cita personāla mobilitāti, nodrošināt augstu kvalitāti, kā sīkāk aprakstīts *Erasmus* Universitātes Statūtos un Eiropas mobilitātes kvalitātes hartā⁴⁹.

Šīs darbības neparedz Eiropas vai valstu prioritātes.

***Erasmus* intensīvās programmas (IP)**

Intensīvā programma (IP) ir īsa mācību programma, kurā kopīgi piedalās augstākās izglītības iestāžu studenti un mācībspēki no vismaz trijām iesaistītajām valstīm. Intensīvajā programmā ir svarīgi ne tikai rezultāti, apgūstot prasmes mācību priekšmetos, bet tai arī būtu jāatbalsta transversālo prasmju nodošana, turklāt iesaistīto studentu darbs jāņem vērā, piešķirot *ECTS* (vai citus līdzvērtīgus) kredītpunktus.

Šīs darbības neparedz Eiropas vai valstu prioritātes.

***Erasmus* intensīvie valodu kursi (EILC)**

Šie kursi ir ļoti svarīgi, lai studenti, kas izmanto mobilitātes iespējas, izveidotu valodas un kultūru saskares prasmes, kā arī daudzvalodības popularizēšanai Eiropā.

Šīs darbības neparedz Eiropas vai valstu prioritātes.

2.2 Daudzpusējie projekti

Erasmus daudzpusējie projekti sniedz atbalstu augstākās izglītības iestāžu sadarbībai savā starpā vai ar citām iesaistītajām ieinteresētajām personām.

Priekšroka būs inovātvīviem projektiem, kas skar studiju jomas un tematus, kuri nav pietiekami plaši aptverti projektos, ko jau finansē saskaņā ar šo darbību.

Daudzpusējie projekti velēti šādām piecām prioritātēm.

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Ieteikums par pārrobežu mobilitāti Kopienā izglītības un apmācības nolūkā: Eiropas Mobilitātes kvalitātes harta (2006/L 394/5): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.

2.2.1. Sadarbība starp augstākās izglītības iestādēm (AII) un uzņēmumiem

Šīs prioritātes projekti atbalsta darbības, kuras apvieno AII un neakadēmiskās vides partnerus — uzņēmumus (sevišķi MVU), profesionālas organizācijas, tirdzniecības palātas, sociālos partnerus vai vietējās/reģionālās struktūras utt.

Minētajiem projektiem ir jāapliecina, ka starp darba vidi un augstākās izglītības jomu notiek sadarbība, kurā ar lielu atdevi iesaistījušās abu pušu iestādes un organizācijas.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

- pievērš uzmanību saites stiprināšanai starp (iekšējām un ārējām) mācību plāna izglītības darbībām un uzņēmējdarbības un nodarbinātības vajadzībām, piemēram, novērtējot prasmju vajadzības nākotnē un veicinot uzņēmējdarbības ieguldījumu kursu izstrādē; Viena no šādām darbībām ir sadarbība starp uzņēmējiem un augstskolām, veidojot zināšanu alianses⁵⁰, lai pielāgotu esošo mācību programmu vai izveidotu jaunu ar mērķi veidot inovācijas prasmes, kur to nav, tādējādi universitātēm palīdzot modernizēties, proti, virzīties uz interdisciplināritāti, uzņēmējdarbību un ciešāku partnerību ar uzņēmējdarbības vidi;
- izstrādā izglītības pakalpojumus uzņēmumiem saistībā ar mūžizglītības sistēmu, pamatojoties uz skaidru pieprasījumu un darba devēju iesaistīšanos, piemēram, individuāli pielāgoti kursi darba ņēmēju zināšanu un iemaņu papildināšanai.

2.2.2. Augstākās izglītības sociālā dimensija

Šīs prioritātes projekti atbalsta darbības, kuru mērķis ir palielināt piekļuvi augstākajai izglītībai un uzlabot tās sociālo dimensiju. Svarīgākais uzdevums ir palielināt dalībnieku un absolventu skaitu nepietiekami pārstāvētajās grupās (sociālekonomisko faktoru, invaliditātes, nacionalitātes, migrācijas dēļ utt.) un netradicionālo studentu vidū (daļlaika studenti, ar lieliem ģimenes pienākumiem, studējoši pieaugušie utt.), pastiprināt mūžizglītību, veidojot elastīgus mācību modeļus, atrodot veidus, kā augstākās izglītības iestādēm likt uzņemties lielāku sociālo atbildību, līdzsvarot dzimumu pārstāvību studiju jomās, kur šāda līdzsvara nav.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

- paplašina nepietiekami pārstāvēto grupu un netradicionālo studentu grupu piekļuvi augstākajai izglītībai, piemēram, veicinot iepriekšējas neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu, kā arī izveidojot vai nostiprinot piekļuvi ievirzei un konsultācijām; un izstrādājot īpašus priekšlikumus, lai atlasītu studentus no jaunām studentu grupām;
- velta uzmanību sistēmām, kas uzrauga, kā uzlabojas mazāk pārstāvēto grupu piekļuves iespējas;
- izstrādā politikas virzienus, lai palielinātu augstākās izglītības ieguvēju skaitu, nostiprinot arī individuāli pielāgotu atbalstu (finansiālu u.c.), kā arī virzības nodrošināšanu studējošajiem;

⁵⁰ Zināšanu aliansu mērķis ir strukturēta sadarbība starp augstākās izglītības iestādēm un uzņēmējdarbībām nolūkā izstrādāt jaunu mācību programmu un kursus, kā arī novatoriskus pasniegšanas veidus. Zināšanu aliansu rezultāti varētu iedvesmot Eiropas augstākās izglītības iestādes modernizēt savas mācību programmas u.tml. Mērķis ir nepārtraukti nodrošināt, lai visu jomu absolventi būš apguvuši padziļinātas zināšanas par priekšmetu, kā arī augsta līmeņa t. s. «T veida prasmes», nodrošinot augstu nodarbinātības līmeni un uzņēmīgu, radošu un novatorisku attieksmi. Tās nekādā ziņā neapšaubā augstākās izglītības iestāžu neatkarību.

- izstrādā elastīgus noteikumus it sevišķi nepilna laika vai individuāli pielāgotiem studiju virzieniem (tai skaitā tālmācībai), lai nodrošinātu šādi studējošo īpašās vajadzības augstākajā izglītībā;
- velta uzmanību dzimumu pārstāvības līdzsvaram, attiecīgajās disciplīnās veicinot mazāk pārstāvētā dzimuma dalību un sekmes;
- padziļina izpratni un veido augstākās izglītības iestāžu sociālo atbildību, kopienas informēšanas pasākumus un kopienas līmeņa piekļuves ceļus.

2.2.3. Mobilitātes stratēģijas un mobilitātes ierobežojumu likvidēšana augstākajā izglītībā

Šīs prioritātes projekti atbalsta darbības, lai izstrādātu inovatīvas stratēģijas nolūkā veicināt mobilitāti vai mobilitātes ierobežojumu likvidēšanu augstākajā izglītībā.

Šī prioritāte arīdzan gādā par projektiem, kas atbalsta virtuālo mobilitāti, kura ir iestrādāta globālā stratēģijā, lai IKT efektīvi integrētu iesaistītajās augstākās izglītības iestādēs.

Priekšroka būs projektiem, kuri:

- izstrādā stratēģijas, lai stimulētu mācīšanās mobilitāti, piemēram, mācību programmās paredzot mobilitātes iespējas (mobilitātes logus) vai sekmējot iesaistīto personu (skolotāju, mācību vadītāju/pārziņu, instruktoru u.c.) ieguldījumu mobilitātes veicināšanai;
- analizē un risina galvenos mobilitātes ierobežojumus, it sevišķi tos, kas liedz pilnībā atzīt laikposmu, kuru mobilitātē iesaistītie studējošie ir pavadījuši ārvalstīs, ietverot esošo atzīšanas instrumentu (Eiropas kredītpunktu pārnese sistēmas (*ECTS*), *Europass* (ietverot diploma pielikumu utt...⁵¹) pilnīgu izmantošanu;
- nodrošina būtiskas un atjauninātas informācijas par starptautiskās mobilitātes iespējām vieglu pieejamību valsts vai reģionālā līmenī;
- nodrošina atklātus izglītības resursus, lai Eiropas līmenī dalītos ar saturu kā neatņemamu institucionālās stratēģijas daļu, kurā organizatoriskie un tehniskie nosacījumi jau aplūkoti iepriekš;
- nostiprina virtuālo mobilitāti, atzīstot citu mācību iestāžu piedāvātos kursus ārvalstīs, kuros izmanto virtuālus mācību līdzekļus.

2.2.4. Atbalsts augstākās izglītības modernizācijas programmai

Šīs prioritātes projekti atbalsta darbības, kas atbilst augstākās izglītības modernizācijas programmai.

Projektos ir jāpievēršas vismaz vienai no šādām reformu jomām, kas ietvertas modernizācijas darba kārtībā: mācību programmu reforma (ieskaitot mācību programmu izstrādes projektus), pārvaldības reforma vai finansēšanas reforma.

Attiecībā uz mācību programmu reformu priekšroku dos projektiem, kuri:

- izstrādā iniciatīvas vai instrumentus, lai novērtētu un sekmētu absolventu nodarbinātības spēju;
- izstrādā integrētas programmas, kas paredz transversālo prasmju nodošanu, ietverot, vai nu 1) pilnu studiju ciklu (bakalaura, maģistra vai doktora līmenis) un tādējādi tiek

⁵¹ Eiropas reģiona konvencija par tādu kvalifikāciju atzīšanu, kas saistītas ar augstāko izglītību (1997) – tā dēvētā Lisabonas konvencija, ENIC-NARIC informācijas tīkls, augstākās izglītības iestāžu un programmu kvalitātes nodrošināšana.

piešķirts atzīts kopīgais, divaugstskolu vai vairākaugstskolu grāds; 2) pilnu studiju laiku ļoti interdisciplinārās jomās; vai arī 3) mācību programmas un moduļi tālākizglītībai, kas izstrādāti, lai papildinātu agrāk iegūtās zināšanas un prasmes.

Attiecībā uz vadības reformu priekšroku dos projektiem, kuri:

- veicina Eiropas sadarbību kvalitātes nodrošināšanā, piemēram, nosakot un īstenojot jaunas vienotas procedūras mācību programmu kvalitātes iekšējam un ārējam novērtējumam, vienotas pieejas un līdzekļi attiecībā uz kopīgo grādu, divaugstskolu grādu vai vairākaugstskolu grādu atzīšanu un skaidri principi pārrobežu izglītības kvalitātes nodrošināšanai;
- uzlabo augstākās izglītības iestāžu autonomiju, ieskaitot plašāk pārstāvētu ieinteresēto personu (piemēram, studentus, absolventus, uzņēmējus, sociālos partnerus, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, reģionālās attīstības apvienības) iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā;
- sekmē augstākās izglītības iestāžu daudzveidības un rezultātu pārredzamību;
- pilnveidot stratēģisko līderību augstākās izglītības iestāžu vidū ar stingru vadības sistēmu palīdzību.

Attiecībā uz finansēšanas reformu priekšroku dos projektiem, kuri:

- izstrādā stratēģijas, kas palielina finansējuma efektivitāti, ietverot uz rezultātiem pamatotus finansēšanas mehānismus;
- veicina augstākās izglītības iestāžu finansējuma dažādošanu;
- novērtē un sekmē peļņu, ko gūst no ieguldījumiem augstākajā izglītībā.

2.2.5. Izcilības un inovāciju veicināšana augstākajā izglītībā

Šīs prioritātes projekti atbalsta darbības, kas attiecas uz zināšanu trīsstūri — izglītība, pētniecība un inovācijas. Eiropas augstākās izglītības iestādes ir apliecinājušas savu lielo potenciālu gan mācīšanas, gan pētniecības jomā, bet nereti šo divu jomu savstarpējā saistība nav optimāla, un tās nav labi savienotas ar trešo trīsstūra elementu — inovāciju. Šie projekti tiecas pārvarēt šo plaisu, papildinot ES iniciatīvas, lai jaunā veidā un efektīvi izveidotu saikni starp šīm trim jomām, kā jau tas paveikts, izveidojot Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu (EIT).

Priekšlikumi saistībā ar šo prioritāti sevišķi tiek gaidīti no konsorciem, kas piedalās tādās ES pētniecības un inovācijas programmās kā pamatprogrammas, lai papildinātu savas darbības ar izglītības jomas iniciatīvām, kuras sākotnēji nebija paredzētas to darba plānos.

Priekšroku dos projektiem, kas palīdz veicināt izcilību un inovācijas un kas:

- uzlabo mācīšanas kvalitāti un atbilstību, kā arī inovatīvas mācīšanas metodes, nodrošinot ciešu saiti starp notiekošajiem pētījumiem, piemēram, izglītības jomas darbībās iesaistot pētniecības institūtu vai organizāciju personālu, un pilnveidojot pasniedzēju prasmes, lai viņi mācīšanas procesā integrētu radošumu un inovāciju;
- studējošajiem, it sevišķi bakalaura līmenī, nodrošina iespēju strādāt pētniecības jomā, piemēram, izveidojot saiknes ar pētniecības projektiem, laboratorijām utt.;
- attīsta studentu inovatīvu un uzņēmējdarbības domāšanu, lai viņiem ļautu izmantot savas zināšanas un pētniecības pieredzi, piemēram, stimulējot mikrouzņēmumu dibināšanu.

- atbalstīt, ka notiek novatoriskās doktorantūras programmās gūtas pieredzes apmaiņa par tādiem jautājumiem kā vadības un vērtēšanas procedūras, plaši izmantojamu prasmju attīstīšana un par to, kā vairot savas nodarbinātības iespējas, saskaņā ar Zalcburgas principiem⁵².

2.3 Akadēmiskie tīkli

Šīs prioritātes projektu mērķis ir plašāka un progresīvāka specifisku prasmju kopuma izveidošana attiecībā uz konkrēto studiju jomu. Akadēmiskie tīkli apvieno atbilstīgu ieinteresēto personu grupu un risina jautājumi, kas tieši attiecas uz Eiropas augstākās izglītības politiku. Galveno uzmanību pievērš zināšanu koplietošanai, metodiku apspriešanai, pieredzes apmaiņas veicināšanai un labas prakses izplatīšanai šajā jomā, kā arī radošuma un inovācijas radīšanai un veicināšanai. Sadarbības tīkli strādā ar pašreizējiem, topošajiem un gaidāmajiem noteikumiem studiju jomā.

Priekšroka būs inovatīviem tīkliem, kuri skar studiju jomas un tematus, kas nav pietiekami plaši aptverti tīklos, kurus jau finansē saskaņā ar šo darbību.

Informācija par iepriekšējos uzaicinājumos iesniegt priekšlikumus finansētajiem sadarbības tīkliem ir pieejama Erasmus projekta uzskaitījumos šajā tīmekļa vietnē:

http://eacea.ec.europa.eu/llp/erasmus/erasmus_compendia_en.html.

3. LEONARDO DA VINCI — SĀKOTNĒJĀ UN TURPMĀKĀ PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN APMĀCĪBA

Politikas konteksts

Leonardo da Vinci programmas politiskais pamats ir Kopenhāgenas process, kas 2010. gadā atjaunināts ar Briges paziņojumu⁵³. Procesā galveno uzmanību pievērš profesionālās izglītības un apmācības (PIA) sistēmu pievilcīguma, kvalitātes un rezultātu palielināšanai, uzlabojot pārredzamību, informācijas un konsultāciju sistēmas, prasmju un kvalifikāciju atzīšanu, kā arī nostiprinot Eiropas dimensiju. Problēmas, ar kurām saskarsimies nākamo gadu laikā, ir izklāstītas paziņojumā par PIA, ko Eiropas Komisijas pieņēma 2010. gada jūnijā⁵⁴.

Programmas darbībās uzmanību turpinās koncentrēt uz īpašām iniciatīvām, kas būs vērstas uz to, lai sekmētu kopējo Eiropas profesionālās izglītības un apmācības instrumentu turpmāku pilnveidi, pārbaudīšanu un ieviešanu. Tās ietver *ECVET* pilnveidi un pārbaudīšanu, *EQF* ieviešanu un Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras profesionālajai izglītībai un apmācībām (*EQARF*) veicināšanu, izveidi un izmantošanu. Pamatojoties uz Padomes secinājumiem par jauniešu mobilitāti (2008. gada novembris)⁵⁵, 2009. gada jūnijā⁵⁶

⁵² Zalcburgas principi tika izstrādāti 2005. gadā, lai atbalstītu doktoru izglītības veidošanu Boloņas procesa kontekstā, un tos pārskatīja 2010. gadā. <http://www.eua.be/cde/publications.aspx>.

⁵³ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/bruges_en.pdf.

⁵⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai — Jauns stimuls Eiropas sadarbībai profesionālās izglītības un apmācības jomā, lai atbalstītu stratēģiju „Eiropa 2020” COM(2010) 296 galīgā redakcija: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0296:FIN:EN:PDF>.

⁵⁵ Skatīt 8. zemspējas piezīmi.

⁵⁶ Skatīt 9. zemspējas piezīmi.

zaļo grāmatu „Jauniešu mācību mobilitātes veicināšana” un iniciatīvu „Jaunieši kustībā”⁵⁷, īpašu uzmanību pievērsīs tam, lai jauniešiem (piemēram, mācekļiem, stažieriem vai studējošajiem PIA jomā) radītu mobilitātes iespējas.

Īpaša uzmanība tiks veltīta tam, lai sekmētu **nozaru**⁵⁸, **sociālo partnerorganizāciju un uzņēmumu, īpaši mazo un vidējo uzņēmumu (MVU), līdzdalību** visās Leonardo da Vinci darbībās. **Reģionālās sadarbības stratēģijas** gados jaunu PIA studējošo mobilitātes sekmēšanai atbalsta šos mērķus.

Leonardo da Vinci konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 25. panta 1. punktu *Leonardo da Vinci* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) palīdzēt apmācību un papildu apmācību darbību dalībniekiem iegūt un izmantot zināšanas, prasmes un kvalifikāciju, lai veicinātu personīgo attīstību, spējas atrast darbu un dalību Eiropas darba tirgū;
- b) atbalstīt arodizglītības un apmācību sistēmu, iestāžu un prakses kvalitātes uzlabojumus un jauninājumus;
- c) palielināt profesionālās izglītības un apmācību pievilcīgumu un darba devēju un personu mobilitāti, kā arī atvieglināt strādājošo mācekļu mobilitāti.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 25. panta 2. punktu *Leonardo da Vinci* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot to personu, kas iesaistītas profesionālajā pamatizglītībā un apmācībās, un tālākizglītībā, Eiropas mobilitātes kvalitāti un palielināt apjomu tā, lai līdz mūžizglītības programmas beigām palielinātu personu mācību prakšu skaitu uzņēmumos līdz vismaz 80 000 gadā;
- b) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp iestādēm vai organizācijām, kas sniedz izglītības pakalpojumus, uzņēmumiem, sociālajiem partneriem un citām nozīmīgām struktūrām Eiropā;
- c) atvieglot jauninājumu attīstību arodizglītības un to mācību jomā, kas nav augstākās izglītības mācības, un jauninājumu tālāku nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts citām;
- d) uzlabot kvalifikāciju un kompetenču pārredzamību un atpazīstamību, tostarp attiecībā uz tām, kas iegūtas mācībās ārpus oficiālās izglītības sistēmas un neoficiāli;
- e) veicināt moderno svešvalodu apguvi;
- f) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagogijas un prakses attīstību mūžizglītībā.

Leonardo da Vinci darbību prioritātes⁵⁹

⁵⁷ Skatīt 3. zemsvītras piezīmi.

⁵⁸ Nozares saskaņā ar Eurostat kodiem un deskriptoriem: saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā (NACE — Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne), [http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE)).

⁵⁹ Jāatzīmē, ka saistībā ar mobilitātes darbībām un „inovācijas nodošanas” projektiem saskaņā ar Leonardo da Vinci programmu valsts iestādes var lemt par dažām papildu valsts līmeņa prioritātēm, piemēram, mācību priekšmeti, galamērķa valstis u.c. Šīm prioritātēm ir jāatbilst šajā dokumentā izklāstītajām Eiropas prioritātēm, un tām jābūt Eiropas Komisijas apstiprinātām. Tās paziņos, izmantojot vai nu konkrētus valsts līmeņa uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus, vai arī valstu aģentūru tīmekļa vietnes.

3.1 Mobilitāte un partnerība

Saistībā ar personu mobilitāti profesionālās izglītības nolūkos un profesionāļu mobilitāti profesionālās izglītības un apmācības jomā spēcīgs uzsvars būs uz mobilitātes kvalitātes pārvaldību, ietverot pedagoģisko, lingvistisko un kultūras sagatavošanu un pasākumus, lai uzturētos ārvalstīs, pamatojoties uz Eiropas Mobilitātes kvalitātes hartā izklāstītajiem principiem. Tiek veicināta *ECVET* elementu pilnveidošana un īstenošana (mācību rezultātu apraksts, mācību rezultātu novērtējums un atzīšana), kā arī virzība un ilgtspēja, lai optimizētu mobilitātē gūtās pieredzes ietekmi. Mācekļu mobilitātes sagatavošanas darbības ļāva secināt, ka *Leonardo da Vinci* programmā šai mērķa grupai pievēršama īpaša uzmanība. Minētajos projektos ir izcelta lielā kompetento starpniekstruktūru⁶⁰ nozīme kvalitātes nodrošināšanā un MVU iesaistīšanā.

Šī darbība ietver mobilitāti mācīšanās/apmācības nolūkos šādām mērķa grupām:

- (1) stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā:
 - A. mācekļiem un stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā, kas balstīta uz alternatīvu apmācību vai ar darbu saistītu praksi uzņēmumos⁶¹,
 - B. stažieriem sākotnējā profesionālajā izglītībā, kas tiek sniegta skolās,
- (2) cilvēkiem darba tirgū, kuri turpina profesionālo apmācību;
- (3) profesionāļu mobilitāti profesionālajā izglītībā un apmācībā.

Tā kā *Comenius* partnerības ietver sadarbību starp skolām, *Leonardo da Vinci* partnerību projektos uzmanība ir jākoncentrē uz sadarbību starp profesionālās izglītības un apmācības jomu un darba vidi, kā arī jāiesaista partneri no abām pusēm.

3.2 Daudzpusējie projekti — inovācijas nodošana (*TOI*)

Leonardo da Vinci daudzpusējie projekti ir divējādi:

- daudzpusēji projekti inovācijas nodošanai — *TOI* — (decentralizēta vadība);
- daudzpusēji projekti inovācijas izstrādei — *DOI* — (centralizēta vadība).

Šo divu projektu veidu darbības jomas atšķirības ir plašāk izklāstītas rokasgrāmatā par mūžizglītības programmu⁶².

Visos daudzpusējos *Leonardo* projektos un visās prioritātēs uzskata, ka horizontālās prioritātes ir **paaugstināt riska grupu⁶³ prasmju līmeni** un nodrošināt iespēju vienlīdzību.

⁶⁰ Kompetentās starpniekstruktūras ir visas valsts un daļēji valsts organizācijas, kā arī interešu grupas, kuru uzdevums ir atbalstīt uzņēmējdarbības vai apmācības nozari savās izglītības un apmācības darbībās; šādas struktūras ir, piemēram, amatniecības palātas, tirdzniecības palātas, uzņēmumu pārstāvniecības/federācijas, savienības un darba biroji.

⁶¹ Mācekļa stažēšanās, ko noteikusi valsts programmas vajadzībām; tā mācekļu shēmās var ietvert arī pieaugušos. Skatīt konkrētās valsts NA tīmekļa vietni.

⁶² Skatīt 19. zemsvītras piezīmi.

⁶³ Riska grupas ir grupas, kuras saskaras ar īpašām grūtībām darba tirgū, piemēram, priekšlaicīgi mācības pametušie, zemas kvalifikācijas darba ņēmēji, personas ar invaliditāti, imigranti un personas, kam ir migrantu izcelsme, etniskās minoritātes (to skaitā romi).

Visos daudzpusējos Leonardo projektos aicina izmantot **IKT, e-mācību metodes, profesionāli orientētu valodu apmācību (VOLL) un integrētu satura un valodas apguvi (CLIL)**.

3.2.1. Veicināt sadarbību starp PIA un darba vidi

Šīs prioritātes projektiem jāatbalsta cieša saikne ar darba vidi, lai PIA labāk reaģētu uz darba tirgus vajadzībām un atbalstītu iekļaujošu izaugsmi. Projektiem jācenšas uzlabot nozaru noteikšanu un vajadzīgo iemaņu un prasmju prognozēšanu, kā arī to integrēšanu PIA sniegšanā. Tas nozīmē arī mācību apvienošanas ar darbu veicināšanu. Šajā prioritātē ir jāatbalsta programmas „Jaunas prasmes un darba vietas”⁶⁴ īstenošana, ņemot vērā tādas problēmas kā vides un demogrāfiskās pārmaiņas un ar to saistītās nodarbinātības vajadzības šajās jomās, piemēram, tā saucamās „ekoloģiskās darbavietas” vai „baltās darbavietas” (medicīniskā un sociālā aprūpe). Priekšlikumos ir jāietver viena no šīm darbībām:

- veicināt dažādu ieinteresēto personu iesaistīšanu elastīgāku VET un kvalifikācijas sistēmu veidošanā, kuras labāk atbilstu darba tirgus vajadzībām, ņemot vērā sistēmiskās izmaiņas, kā uzsvars uz mācību rezultātu un uz zināšanām balstītām sistēmām;
- kopīgu metožu un sistēmu, kas paredzētas vajadzīgo iemaņu prognozēšanai, pārbaudīšana un ieviešana praksē, risinot gan vajadzīgo iemaņu noteikšanas aspektus, gan piemērotu īstenošanu PIA jomā, piemēram, nozaru līmenī, un iesaistot uzņēmumus/nozaru organizācijas/sociālos partnerus PIA;
- darba vides integrēšanas sekmēšana uz iestādēm balstītā PIA, PIA programmās veicinot plašākas ar darbu saistītas darbības, tai skaitā inovatīvus darba pieredzes modeļus, „ēnu dienas” un stažēšanos.
- izmēģināt un ieviest praksē novatoriskas metodes un sistēmas, kuras risinātu atbiršanas problēmu agrīnajā PIA posmā.

3.2.2. Atbalsts sākotnējai un turpmākai PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un PIA iestāžu vadītāju apmācībai

Šajā prioritātē uzmanību pievērš vajadzībai pilnveidot PIA skolotāju, mācību spēku, instruktoru un skolu/iestāžu vadītāju, kā arī profesionālu konsultantu iemaņas un prasmes, lai risinātu problēmas nākotnē. Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta inovācijas nodošana šādās jomās:

- PIA profesionāļu nozīme, reaģējot uz tādām sistemātiskām pārmaiņām kā pāreja uz mācību rezultātiem un uz prasmēm balstītām sistēmām, kā arī pieaugoša uzmanība attiecībā uz iepriekšējās neoficiālas izglītības un ikdienējas mācīšanās apstiprināšanu;
- saiknes nostiprināšana starp PIA profesionāļiem un darba vidi (uzņēmumiem, profesionālajām nozarēm utt.), pilnveidojot viņu spēju konsultēt personas nodarbinātības un karjeras jomā⁶⁵;
- viņu pedagoģiskās prasmes pilnveidošana un iesaistīšana mācību programmu izstrādē;
- tādu prasmju apgūšana, kas ļaus PIA profesionāļiem mācīt transversālās prasmes, kuras, piemēram, noteiktas 2006. gada Ieteikumā par pamatprasmēm mūžizglītībā.

3.2.3. Pamatprasmju apgūšanas sekmēšana PIA jomā

Pamatprasmju apgūšanai⁶⁶ PIA piemīt īpaša nozīme, jo daži skolēni un stažieri iesaistās profesionālajā izglītībā bez pamatiemaņām un prasmēm, kas nepieciešamas, lai viņi varētu

⁶⁴ Skatīt 4. zemspītras piezīmi.

⁶⁵ Šajā saistībā ļoti lietderīga ir Euroguidance tīmekļa vietne: <http://www.euroguidance.net>.

sekmīgi turpināt un pabeigt apmācību. Pamatprasmes ir arī svarīgas, lai sekmētu individuālus izglītības virzienus ārpus PIA jomas, lai uzlabotu izglītības sistēmas caurlaidību un sekmētu pārejas posmus (no PIA uz darba tirgu vai atkārtotu integrēšanos darba tirgū pēc bezdarba). Dažas no pamatprasmēm sekmē PIA pievilcīgumu.

Projektos jāvirza viens no šādiem jautājumiem:

- koncepciju izstrāde pamatprasmju apgūšanai sākotnējā profesionālajā apmācībā, it sevišķi digitālā prasme un tehnoloģiskās, uzņēmējdarbības, kā arī svešvalodu prasmes (profesionāli orientēta valodu apmācība (*VOLL*) un integrēta satura un valodas apguve (*CLIL*)) un prasme dzīvot un strādāt aizvien daudzveidīgākā sabiedrībā un aktīvā pilsoniskumā;
- pamatprasmju apgūšanas prakšu pilnveidošana turpmākajā profesionālajā apmācībā;
- tādu pieeju izstrāde, kas atbalsta svešvalodu mācīšanos sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā (IVET), pielāgojot to skolēnu un stažieru vajadzībām un iespējām.

3.2.4. Mobilitātes stratēģiju izstrāde un nodošana PIA jomā

Mācīšanās mobilitātes nozīme un pozitīvā ietekme ir vairākkārt uzsvērta, un mācīšanās mobilitāte ir kļuvusi par būtisku stratēģisku prioritāti stratēģijā "ET 2020"⁶⁷. It sevišķi PIA jomā dalība mobilitātē ir samērā zema un ir vajadzīgs, lai attiecīgie dalībnieki visos līmeņos īstenotu īpašas atbalsta stratēģijas. Mobilitāti PIA jomā galvenokārt veido prakses darbs uzņēmumos, t. i., mobilitāte, kas orientēta uz praktisko pieredzi un kas ir cieši saistīta ar uzņēmējdarbības nozari. Mācekļu gadījumā uzņēmēji ir iesaistīti arī norīkošanas darbībās. Lai nodrošinātu kvalitatīvas prakses vietas, atbalstītu partneru atrašanu un sekmētu MVU dalību, starp kompetentajām organizācijām ir jāizveido ilgtspējīgas sadarbības struktūras. Iepriekšējos gados ir izstrādāti daudzi instrumenti, koncepcijas un pieejas, ko var pielāgot un pārnest uz citām vidēm.

Lai PIA jomā mobilitāte būtu vispārpieejama, nevis izņēmums, ir svarīgi esošajā mācību programmā integrēt mobilitāti un starptautiskas iemaņas. Darba tirgū šīs iemaņas ir vajadzīgas, un tās palielina PIA pievilcīgumu.

It sevišķi tiek gaidīti priekšlikumi, kuros būs iesaistīti reģioni, kam vairākās valstīs ir liela nozīme mobilitātes uzlabošanā, kā arī nozaru, jomu vai PIA jomu līmeņa stratēģijas.

Tādēļ šajā prioritātē daudzpusējiem projektiem jācenšas sasniegt vienu no šiem mērķiem:

- pielāgot un nodot struktūras un instrumentus, lai atbalstītu mobilitāti PIA jomā, it sevišķi MVU dalību un prakses norīkojumus uzņēmumos;
- nodot pieejas mobilitātes vispārināšanai/integrēšanai PIA mācību programmā konkrētās nozarēs, jomās, PIA jomās vai reģionos;
- nodot modeļus atbilstošām stažieru, it sevišķi uzņēmumu mācekļu, apmaiņām.

3.2.5. ECVET – pārredzamībai un mācību rezultātu un kvalifikāciju atzīšanai

Šīs prioritātes projektiem jā sagatavo, jāorganizē un jānodrošina **metožu**, pamatnostādņu un saistīto instrumentu **nodošana** ar mērķi īstenot un izmantot *ECVET* principus mobilitātes un/vai mūžizglītības vajadzībām. Tas ietver instrumentus, procedūras un metodes, kas noteiktas:

⁶⁶ Skatīt 14. zemspējas piezīmi.

⁶⁷ Skatīt 6. zemspējas piezīmi.

- kvalifikāciju noteikšanai mācību rezultātu vienībās;
- ar starptautiskajām darba iemaņām saistīto mācību rezultātu vienību pilnveidošanai un pārnesi; īpaši jāuzsver šo vienību pārnese un integrēšana atzītās kvalifikācijās sākotnējā un turpmākā apmācībā, kā arī profesionāļu kvalifikācijās PIA jomā;
- *ECVET* kredītpunktu piešķiršanai vienībām un kvalifikācijām;
- saistītajām procedūrām formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās rezultātu novērtējumam, pārnesi, pārbaudīšanai un uzkrāšanai;
- darbības partnerību izveidošanai, ietverot Saprašanās memoranda modeļus, mācību līgumus, personiskos norakstus.

Pieteikumos jāietver **viss** turpmāk nosauktais:

- praktiski nodošanas procesi, kuru mērķis ir saprašanās sekmēšana un tas, lai PIA jomas ieinteresētās personas izmanto *ECVET*;
- praktiski nodošanas procesi, kuru mērķis ir saprašanās sekmēšana un tas, lai PIA jomas ieinteresētās personas izmanto *ECVET*;
- praktiski risinājumi, kuru mērķis ir sekmēt inovatīvu prakšu izveidi PIA, izmantojot *ECVET* un to nodošanu, tai skaitā mobilitāti un neformālās un ikdienējās mācīšanās apstiprināšanu;
- politikas veidotāju, skolotāju un par kvalifikācijām, kuras var attiecināt Eiropas līmenī un pārnest, atbildīgo personu stratēģiju un pieeju pilnveidošana un izplatīšana;
- atklātu informācijas un atbalsta resursu nodrošināšana tā, lai tiktu izskatīti organizatoriskie, tehniskie un ar kvalitāti saistītie jautājumi saistībā ar *ECVET*, tādējādi koplietojot saturu un padarot to pieejamāku Eiropas līmenī.

3.2.6. *Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu uzlabošana PIA jomā*

Šīs prioritātes projektiem jāsekmē iepriekšējo inovācijas izstrādes (*DOI*) projektu, citu projektu, kas ir saņēmuši *Leonardo da Vinci* piešķirumu, vai jebkādas inovatīvas pieejas izmantošana PIA kvalitātes nodrošināšanas jomā, lai sagatavotu, organizētu un pārnestu pamatnostādnes, instrumentus un produktus, kuru mērķis ir Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras īstenošana un izmantošana. Tas ietver instrumentus, procedūras un metodes, kas noteiktas:

- valsts pieejas izstrādei PIA sistēmu uzlabošanai un Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izmantošanas pilnveidošanai;
- pašnovērtējuma un profesionālapskates izmantošanai kvalitātes nodrošināšanas procesā;
- Ieteikuma par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu 2. pielikuma rādītāju izmantošanas pilnveidošanai⁶⁸.

Pieteikumos jāietver **viens** no turpmāk nosauktajiem:

- iepriekšējā *ENQAVET* projekta rezultātu, it sevišķi tematisko grupu (jo īpaši tematiskās grupas saistībā ar pamatnostādņu izstrādi kvalitātes nodrošināšanai PIA jomā) rezultātu, kā arī rādītāju grupas rezultātu pārņemšana, izmantošana un izplatīšana;
- iepriekšējo projektu, kas saistīti ar „Kopējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas (*CQAF*), izmantojot profesionālapskati kvalitātes nodrošināšanai PIA jomā”⁶⁹ īstenošanu, rezultātu nodošana un izmantošana;

⁶⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Ieteikums par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu profesionālajai izglītībai un apmācībām (2009/C 155/01) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0001:0010:LV:PDF>.

⁶⁹ http://www.peer-review-education.net/index.php?class=Calimero_Webpage&id=14762.

- inovatīvu un būtisku materiālu, kas izstrādāti saistībā ar Leonardo da Vinci projektiem PIA kvalitātes nodrošināšanas jomā, nodošana un izmantošana;
- iepriekšējo atbilstošu, būtisku un inovatīvo projektu rezultātu atjaunināšana saistībā ar *CQAF* īstenošanu, lai pielāgotu Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru.

Visos gadījumos jaunā projekta koordinators jāuztur saziņa ar pašreizējo tīklu kvalitātes nodrošināšanai PIA un jāseko šā tīkla jaunākajam darbam, lai saglabātu saskaņotību ar Eiropas līmenī īstenotajām darbībām.

3.3 Daudzpusējie projekti - inovācijas izstrāde (*DOI*)

Skatīt vispārīgo informāciju 3.2. iedaļas ievadā.

3.3.1. *ECVET īstenošana mācību rezultātu un kvalifikāciju pārredzamībai un atzīšanai*

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta valstu un nozaru kvalifikāciju un/vai kvalifikāciju sistēmu izstrāde, ietverot *ECVET*, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Ieteikumu par *ECVET* sistēmas izstrādi⁷⁰. Projektiem arī jāatbalsta *ECVET* pārbaudīšana un īstenošana saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Ieteikumu par *ECVET* sistēmas izstrādi, kā arī jāietver **viss** turpmāk nosauktais:

- darbības un pārnesamu metožu un pamatnostādņu izstrāde un izmantošana, lai kvalifikācijas pārveidotu mācību rezultātu vienībās, piešķirot *ECVET* kredītpunktus, pamatojoties uz *ECVET* tehniskajām specifiskajām;
- uz mācību rezultātu vienībām balstītu kvalifikāciju pārbaudīšana vienā vai vairākās nozarēs, izmantojot formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās rezultātu attiecīgās novērtējuma, pārneses un uzkrāšanas procedūras;
- kvalitātes standartu izstrāde un pārbaudīšana *ECVET* piemērošanai attiecībā uz valsts, vienas nozares vai vairāku nozaru kvalifikācijām, lai šīm kvalifikācijām piešķirtu *ECVET* kvalitātes marķējumu.

Papildus iepriekš minētajām darbībām, projektos var ietvert arī:

- PIA programmu izstrādi, kas paredz elastīgus mācību rezultātu apstiprināšanas, pārneses un atzīšanas instrumentus, piemērojot *ECVET* principus;
- koncepciju izstrādi, lai apvienotu *ECVET* un *ECTS*, kā arī uzlabotu to saderību, pamatojoties uz mācību rezultātu pieeju.

3.3.2. *Kvalitātes nodrošināšanas sistēmu uzlabošana PIA jomā*

Šīs prioritātes projektiem ir jāatbalsta Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izmantošana un pilnveidošana⁷¹, lai turpinātu uzlabot un pilnveidot PIA

⁷⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Ieteikums par Eiropas kredītpunktu sistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai un apmācībai (*ECVET*) (2009/C 155/02) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:LV:PDF>.

⁷¹ Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūra ir atskaites sistēma, kuras mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm un iesaistītajām valstīm izstrādāt, uzlabot, pārraudzīt un novērtēt savas sistēmas un praksi, pamatojoties uz kopīgiem principiem un kritērijiem: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc1134_en.htm.

sistēmas un veicinātu kvalitātes kultūras uzlabošanu un inovācijas visos līmeņos. Projektiem ir jāatbalsta **viens** no šādiem mērķiem:

- valstu pieeju izstrāde ar mērķi uzlabot kvalitātes nodrošināšanas sistēmas valsts līmenī un maksimāli izmantot ietvarstruktūru, it sevišķi pamatnostādņu un rīcības plānu izstrāde īstenošanai;
- datu iegūšanas pilnveidošana Ieteikuma par Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūras izveidošanu 2. pielikuma rādītājiem;
- ilgtspējīgu, pārnesamu, darbības un konkrētu instrumentu izstrāde, kuri ir balstīti uz Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru;
- ar ietvarstruktūru saistītu konkrētu konsultāciju/pamatnostādņu izstrāde, kas jāizmanto PIA dalībniekiem, it sevišķi apmācības sniedzējiem;
- kvalitātes nodrošināšanas procesu izstrāde un pārbaudīšana sākotnējā un turpmākajā profesionālajā izglītībā un apmācībā, pamatojoties uz ietvarstruktūru.

3.3.3. Profesionālo iemaņu pilnveidošana, ņemot vērā darba tirgus vajadzības — jaunas prasmes un darba vietas

Šīs prioritātes projektiem jāatbalsta cieša saikne ar darba vidi, lai PIA labāk reaģētu uz darba tirgus vajadzībām. Projektiem jācenšas uzlabot nozaru noteikšanu un vajadzīgo iemaņu un prasmju prognozēšanu, kā arī to integrēšanu PIA sniegšanā. Tas nozīmē arī mācību apvienošanu ar darbu veicināšanu. Šajā prioritātē jāatbalsta stratēģijas „Jaunas prasmes un darba vietas”⁷² īstenošana. Pieteikumos jācenšas:

- veicināt dažādu ieinteresēto personu iesaistīšanu elastīgāku PIA un kvalifikācijas sistēmu veidošanā, kuras labāk atbilstu darba tirgus vajadzībām, ņemot vērā tādas sistēmiskās izmaiņas kā pāreja uz mācību rezultātiem un uz prasmēm balstītām sistēmām;
- izstrādāt un pārbaudīt vienotas metodes un sistēmas, lai gatavotu nepieciešamās iemaņas, arī nozaru līmenī, PIA iesaistot uzņēmumus/nozaru organizācijas/sociālos partnerus;
- veicināt mācību apvienošanu ar darbu, popularizējot zināšanu apgūšanu veicinošas darbavietas, apmācību darbavietā un mācekļu apmācību, kas ir darba tirgus vajadzībām atbilstošu profesionālo iemaņu izkopšanas pamatā.

3.4 Tīkli

3.4.1. Sadarbība starp PIA un darba vidi

Šīs prioritātes tīkliem ir jāiesaista PIA ieinteresētās personas (piemēram, PIA skolas, iestādes, organizācijas, pārstāvošās asociācijas), kā arī darba vides ieinteresētās personas (piemēram, nozaru pārstāvniecības, jomas, uzņēmumi, sociālie partneri). Šādu tīklu mērķis ir apmainīties ar informāciju un pieredzi, kā arī atbalstīt kopīgu pieeju, metožu un instrumentu, kas saistīti ar programmu „Jaunas prasmes un darba vietas”⁷³, izplatīšanu un īstenošanu. Tas var ietvert, piemēram, profesionālapskates, metožu un instrumentu apsvēršanu vai pedagoģisko pieeju apsvēršanu, kā arī nozaru iemaņu padomju sagatavošanu. Jo īpaši gaidīti ir tīkli nozarēs, kas saskaras ar strukturāliem pielāgojumiem vai strauju attīstību.

3.4.2. Mobilitātes stratēģiju pilnveide PIA jomā

Tīkli atbalstīs sadarbību starp reģionālajām/vietējām iestādēm un/vai kompetentajām struktūrām un/vai uzņēmējdarbības vidi saistībā ar mobilitātes uzlabošanu PIA jomā. Tīkliem

⁷² Skatīt 4. zemspējas piezīmi.

⁷³ Skatīt 4. zemspējas piezīmi.

jākoncentrē uzmanība uz ideju, stratēģiju un struktūru noteikšanu, veicināšanu un izplatīšanu mācīšanās mobilitātes jomā ne tikai tīklā, bet arī ārējām ieinteresētām personām. Lai nodrošinātu plašu pamanāmību un ietekmi, tīkliem ir jāapvieno svarīgas ieinteresētās puses un valstis.

4. GRUNDTVIG — PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA

Politikas konteksts

Grundtvig programmas mērķis ir reaģēt uz dubulto izglītības problēmu, proti, no vienas puses, lielo skaitu pieaugušo, kas ir priekšlaicīgi pametuši mācības (vai kā daudzu migrantu gadījumā kam nekad nav bijusi iespēja saņemt skolas izglītību), un, no otras puses, novecojošo sabiedrību. Pieaugušo izglītošana palīdz risināt šīs problēmas, sniedzot abām personu kategorijām iespēju uzlabot un atjaunot savas zināšanas un prasmes.

Pieaugušo izglītība ir būtiska mūžizglītības daļa. Taču pieaugušo iesaistīšanās izglītībā un apmācībā ir ne vien ierobežota, bet arī nesakārtota. Personas, kas absolvējušas viszemāko izglītības pakāpi, parasti neiesaistās mācīšanās procesā. Dalībvalstis ir vienojušās līdz 15 % paaugstināt saskaņoto kritēriju pieaugušo dalībai mūžizglītībā 2020. gadā. Tomēr saskaņā ar darbaspēka apsekojuma rezultātiem⁷⁴, ko izmanto šā kritērija novērošanai, kopš 2005. gada vidējais rādītājs ir samazinājies un 2009. gadā bija 9,3 %; valstu vidū tas ļoti atšķirās — no 1,4 % līdz 32 %.

Lai risinātu šo jautājumu un arī citas problēmas, ar kurām saskārusies Eiropa, proti, demogrāfiskās izmaiņas, strauja attīstība pārējos pasaules reģionos, nabadzība un sociālo atstumtību, Komisija 2006. gadā publicēja paziņojumu „Pieaugušo izglītība. Mūžu dzīvo — mūžu mācies”⁷⁵. Tajā uzsvērts, cik svarīga ir pieaugušo izglītība, lai uzlabotu pieaugušo nodarbinātības iespējas, mobilitāti darba tirgū, svarīgāko priekšmetu apguvi, tādējādi arī vienlaikus veidojot sociāli integrētu darba tirgu un sabiedrību. Pašreiz, kad notiek lēna atveseļošanās no lejupslīdes, šā paziņojuma vēstījumi ir ļoti aktuāli.

Kā vērtējums par paveikto paziņojumam sekoja rīcības plāns pieaugušo izglītībai⁷⁶ (2007–2010) "Mūžu dzīvo — mūžu mācies", kurā izklāstīts, kā dalībvalstis un pārējās ieinteresētās personas, Eiropas līmenī atbalstītas, spēj izstrādāt veiksmīgas un efektīvas pieaugušo mācību sistēmas. Padomes secinājumi par mācībām pieaugušajiem⁷⁷ vēl vairāk atbalstīja un izvērsa Komisijas stratēģiju par rīcību šajā jomā, un gaidāms, ka tos atjauninās, pieņemot otro rīcības plānu 2011. gadā.

Būtiski svarīga ir dalība pieaugušo izglītībā un tās līdztiesības vairošana. Jāveicina kvalitātes uzlabošanas kultūra, pievēršot īpašu uzmanību zināšanu apguvējiem, darbinieku profesionālajai pilnveidošanai, kā arī izglītības sniedzēju veikumam. Būtiski ir ieviest sistēmas, kuras atzītu un apstiprinātu neformālo un neoficiālo apmācību, lai tādējādi palīdzētu

⁷⁴ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>.

⁷⁵ COM(2006)614 galīgā redakcija: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf.

⁷⁶ COM(2007) 558 galīgā redakcija: http://ec.europa.eu/education/policies/adult/com558_en.pdf.

⁷⁷ 2008. gada 22. maija Padomes secinājumi par mācībām pieaugušajiem (2008/C 140/09): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:140:0010:0013:LV:PDF>.

motivēt pieaugušos. Visbeidzot, kā pamats turpmākai politikas veidošanai ir jāuzlabo arī pieaugušo izglītības datu kvalitāte un salīdzināmība. Izglītības un apmācības kvalitātes uzlabošana un līdztiesības veicināšana ir prioritātes stratēģiskajā sistēmā „ET 2020”, ko Padome pieņēma savos 2009. gada 12. maija secinājumos⁷⁸.

Grundtvig konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 29. panta 1. punktu *Grundtvig* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) risināt izglītības problēmu, kas saistīta ar lielas Eiropas iedzīvotāju daļas novecošanu;
- b) palīdzēt sniegt pieaugušajiem norādes uz iespējām, kā uzlabot savas zināšanas un kompetenci.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 29. panta 2. punktu *Grundtvig* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) uzlabot kvalitāti un pieejamību pieaugušo izglītībā iesaistīto personu mobilitātei Eiropā un palielināt apjomu tā, lai saistībā ar mobilitāti līdz 2013. gadam sniegtu palīdzību vismaz 7000 personām gadā;
- b) uzlabot kvalitāti un palielināt apjomu sadarbībai starp pieaugušo izglītībā iesaistītajām organizācijām Eiropā;
- c) palīdzēt personām no sociāli nestabilām grupām un personām no sociāli atstumtām grupām, it īpaši gados vecākiem cilvēkiem un tiem, kas ir pārtraukuši izglītošanos, nesāņemot pamata kvalifikācijas, lai sniegtu tiem alternatīvas iespējas izmantot pieaugušo izglītību;
- d) atvieglot jauninājumu attīstību pieaugušo izglītībā un to tālāku nodošanu, tostarp no vienas dalībvalsts citām;
- e) atbalstīt novatoriskas, uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagogijas un prakses attīstību mūžizglītībā;
- f) uzlabot pedagoģiskās pieejas un pieaugušo izglītības organizāciju pārvaldību.

⁷⁸ Skatīt 6. zemspītras piezīmi.

Grundtvig darbību prioritātes

4.1 Mobilitāte un partnerība

Attiecībā uz *Grundtvig* decentralizētajām darbībām, proti, mobilitāti (personāla apmācība uz vietas, apmeklējumi un apmaiņas, asistentūras, semināri, projekti vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem, sagatavošanas apmeklējumi) un mācību partnerībām, nav formālu prioritāru tematu. Ir ieteicams apmeklēt savas valsts aģentūras tīmekļa vietni, lai pieteikuma iesniedzējs varētu pārliecināties, vai saistībā ar minētajiem pasākumiem ir vai nav izvirzītas valsts prioritātes vai citi valsts noteikumi.

Mācību partnerības ir noteiktas par partnerībām Eiropas dimensijas stiprināšanai un pieaugušo izglītības organizāciju kvalitātes uzlabošanai, izmantojot starptautisko sadarbību. Mācību partnerības, *Grundtvig* semināri un ikdienējas mācīšanās projekti gados vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem atbalsta studējošu pieaugušo mobilitāti. Pieaugušo mācīšanas personālu mobilitāti, kā noteikts rokasgrāmatas par mūžizglītības programmu II daļā, atbalsta saistībā ar mācību partnerībām, kā arī izsniedzot individuālus piešķirumus par dalību apmācību uz vietas vai veicot apmeklējumus un apmaiņas, kā arī asistentūras.

4.2 Daudzpusēji projekti

Daudzpusējos projektos atbalstīs **projektus, kuros apmainīsies ar pieredzi un labu praksi, kā arī sekmēs konkrētus rezultātus un ieguvumus, kas piemēroti izplatīšanai (metodes, instrumenti, materiāli, kursi)**, tādējādi izstrādājot inovāciju un/vai izplatot inovāciju un labu praksi ar būtiskas ietekmes potenciālu. Īpašu priekšroku saņems projekti, kas paredz organizēt apmācības kursus uz vietas pieaugušo izglītības jomas personālam.

Pieteikumos, kas iesniegti saistībā ar turpmāk uzskaitītajām konkrētajām darbībām, jābūt izklāstītam, kā tie sekmēs konkrēto instrumentu vai politikas pieeju, kas izstrādātas vai ko izstrādā saistībā ar politikas sadarbību Eiropas līmenī, piemērošanu, pielāgošanu un pārbaudīšanu konkrētās pieaugušo izglītības situācijās. Šīs darbības ietver Eiropas/valstu kvalifikāciju sistēmas⁷⁹, Eiropas vadlīnijas neformālās un neoficiālās izglītības atzīšanai⁸⁰, Eiropas pamatprasmju sistēmu⁸¹, *Europass*⁸², *ECVET*⁸³, *EQARF*⁸⁴, kā arī pamatprasmju, kas noteiktas attiecībā uz pieaugušajiem studējošajiem profesionāliem pētījumā, kuru veica Eiropas Komisijai saistībā ar rīcības plānu pieaugušo izglītībai⁸⁵ utt.

4.2.1. Pamatprasmju apgūšana pieaugušo izglītībā

Šajā prioritātē uzmanība jāpiešķir pamatprasmēm, kas veido pamatu plašāku transversālu prasmju apgūšanai, un prasmju papildināšanai un padziļināšanai visa mūža garumā. Projektos koncentrē uzmanību uz:

⁷⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa Ieteikums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai (2008/C 111), <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:LV:PDF>.

⁸⁰ <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/5059.aspx>.

⁸¹ Skatīt 14. zemsvītras piezīmi.

⁸² Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 2241/2004/EK par vienotu Kopienas sistēmu kvalifikāciju un kompetences pārskatāmībai (*Europass*) (2004/L 390/6): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:390:0006:0020:LV:PDF>.

⁸³ Skatīt 70. zemsvītras piezīmi.

⁸⁴ Skatīt 68. zemsvītras piezīmi.

⁸⁵ Skatīt 76. zemsvītras piezīmi.

- pieaugušo plašāku piekļuvi tādām pamatprasmēm kā lasītprasme, spēja sazināties svešvalodās, matemātikas zināšanas, pamatzināšanas zinātnē un tehnoloģijās, kā arī digitālā prasme, pilsoniskās un uzņēmējdarbības prasmes;
- kvalitatīvas „otras iespējas izglītības un apmācības” sniegšanu gados jauniem pieaugušajiem un pieaugušajiem, tai skaitā migrantiem, kuriem jāuzlabo savas pamatiemaņas; inovatīvu uzņemošās valsts valodas mācīšanas un mācīšanās pieeju izstrādi imigrantiem;
- brīvprātīgās, kopienas darbībās un ar ģimeni saistītās darbībās iegūto iemaņu atzīšanu;
- darbavietas izmantošanu par vidi, kur apgūt pamatprasmes, izstrādājot inovatīvas pieejas, lai paaugstinātu uzņēmumu personāla vispārējās izglītības līmeni (piemēram, viņu lasītprasmi un rēķinātprasmi), nošķirot to no viņu konkrētajām profesionālajām prasmēm;
- pamatprasmju novērtēšanas uzlabošanu, pamatojoties uz mācību rezultātiem un ietverot neoficiālās un ikdienējās mācīšanās apstiprināšanu personām ar minimālām iemaņām un zemu kvalifikāciju;
- valstu kvalifikāciju struktūru ietekmes novērtēšanu attiecībā uz to, kā tās palielina pieaugušo piekļuvi izglītošanās iespējām.

4.2.2. *Pieaugušo izglītības nozīme sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības nostiprināšanā*

- Pieaugušo izglītības pievilcīguma un pieejamības uzlabošana, jo īpaši pieaugušajiem ar minimālām iemaņām, nelabvēlīgā situācijā esošiem pieaugušajiem, kā arī atstumtiem pilsoņiem, migrantiem un romiem. Projektos jākoncentrē uzmanība uz:
 - atsevišķu, mūžizglītībā mazāk pārstāvēto studējošo motivēšanu iesaistīties mācību procesā, izmantojot arī konsultāciju pakalpojumus, informēšanas stratēģijas, izpratnes veidošanas kampaņas, neoficiālās un ikdienējās mācīšanās apstiprināšanu, piemērotas mācīšanas un mācīšanās pieejas, kā arī partnerības ar uzņēmumiem;
 - IKT, tālmācības, e-mācības un plašsaziņas līdzekļu izmantošanu, lai paplašinātu piekļuvi pieaugušo izglītībai;
 - alternatīvu mācīšanās pieeju izstrādi, lai integrētu vai atkārtoti integrētu atstumtus un nelabvēlīgā situācijā esošus pilsoņus sabiedrībā un darba tirgū.
- Dzimumu līdztiesības veicināšana pieaugušo izglītībā, it sevišķi izstrādājot pievilcīgas metodes, lai motivētu vīriešu plašāku dalību pieaugušo izglītības jomās, kurās vīriešu skaits ir nepietiekams.

4.2.3. *Paaudžu mācīšanās; vecāka gadagājuma cilvēku mācīšanās; mācīšanās ģimenē*

Šīs prioritātes projektos jākoncentrē uzmanība uz:

- zināšanu, metožu un labas prakses nodošanu vecāka gadagājuma cilvēku izglītošanā;
- iemaņu nodrošināšanu vecāka gadagājuma cilvēkiem, kuras viņiem vajadzīgas, lai spētu pielāgoties pārmaiņām un turpinātu būt sabiedriski aktīvi;
- to, lai vecāka gadagājuma cilvēki sniegtu iegūtās zināšanas arī citiem, starp tiem arī gados jauniem pieaugušajiem;
- inovatīvu pieeju starppaaudžu un ģimenes izglītībā izstrādi;
- inovatīvu modeļu izstrādi vecāka gadagājuma brīvprātīgajiem kā neformālās izglītības veidu (2011. gads ir Eiropas brīvprātīgā darba gads).

4.2.4. Pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšana, ietverot personāla profesionālo pilnveidošanos

Šīs prioritātes projektos jāpievērš uzmanība tādiem aspektiem kā:

- skolotāju, mācību spēku un pārējā personāla prasmju pilnveidošanu, piemēram, izmantojot sākotnējo apmācību vai apmācību uz vietas, piemērotu kvalifikāciju izstrādi, kā arī izmantojot pamatprasmju sistēmu personālam, kas veic pieaugušo apmācību⁸⁶;
- pedagoga pieaugušo izglītības jomā profesijas attīstību, ietverot karjeras virzību pieaugušo izglītības sniedzējiem;
- izmaksu un ieguvumu (un peļņas no ieguldījumiem) analīzi saistībā ar pieaugušo izglītības nodrošināšanu;
- uzlabot dienestu un iestāžu kvalitātes nodrošināšanu, kā arī noskaidrot to, kā pieaugušo izglītībā var piemērot Eiropas kvalitātes nodrošināšanas pamatprincipu ietvarstruktūru profesionālajai izglītībai⁸⁷ un Eiropas Augstākās izglītības zonas kvalitātes nodrošināšanas standartus un vadlīnijas⁸⁸;
- inovatīvu Eiropas kursu izstrādi apmācībai uz vietas un neformālām pieejām personāla pilnveidošanai, piemēram, „ēnu dienām”;
- apstiprināšanas un sertificēšanas sistēmu izstrādi un uzlabošanu, lai pilnveidotu pieaugušo izglītības sniegšanā iesaistītā personāla (skolotāji, mācību spēki utt.) kvalifikācijas;
- pieaugušo izglītības organizāciju vadības un struktūru uzlabošanu;
- izglītības sniedzēju standartu un akreditācijas izstrādi.

4.3 Tīkli

4.3.1. Sociālās kohēzijas sekmēšana, uzlabojot pieaugušo izglītības iespējas īpašām sociālajām grupām

Šajā prioritātē izveidotajos tīklos ir jākoncentrē uzmanība uz tematiem un mērķa grupām, kas ir sevišķi svarīgas, lai sekmētu sociālo kohēziju un iekļaušanu, piemēram:

- migranti, etniskās minoritātes un romi, īpašu uzmanību pievēršot piemērotu apmācības shēmu izstrādei, ietverot uzņemošās valsts valodas apgūšanu;
- cietumnieki un bijušie noziedznieki (šā tīkla pamatā it sevišķi jābūt rezultātiem un jāapkopo rezultāti, ko guvušas darba grupas, kuras nodibināja Eiropas konferencē par izglītību cietumos, kas norisinājās Budapeštā 2010. gada februārī);
- vecāka gadagājuma pilsoņi (īpaši ņemot vērā starppaaudžu izglītību);
- stratēģiju izstrāde, lai novērstu trūkumus valodu apgūvē pieaugušajiem, kur pašlaik apmācības sniegšana ir prasībām neatbilstoša;
- pieaugušajiem ar īpašām vajadzībām paredzētas izglītības attīstība, it sevišķi cilvēkiem ar invaliditāti (šim tīklam ir jārisina tādi aspekti kā tālmācības izmantošana šajā mērķa grupā; plašsaziņas līdzekļu nozīme, atbalstot un sniedzot izglītību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kā arī veidojot izpratni par to; mācīšanās ģimenē saistībā ar invaliditāti);

Šādi tīkli varētu arī iesaistīt personas, kuras nepārstāv izglītības jomu, bet kurām ir īpašas zināšanas par sociālās politikas konkrēto jomu.

⁸⁶ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc58_en.htm.

⁸⁷ Skatīt 68. zemsvītras piezīmi.

⁸⁸ http://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/050221_ENQA_report.pdf.

2. NODAĻA. TRANSVERSĀLĀ PROGRAMMA

Politikas konteksts

Transversālā programma atbalsta Eiropas politikas transversālo aspektu īstenošanu izglītībā un apmācībā, kā noteikts stratēģiskajā sistēmā „ET 2020”⁸⁹, ieskaitot mūžizglītības ieviešanu praksē, īstenojot mūžizglītības stratēģijas un izstrādājot kvalifikāciju ietvarstruktūras un pasākumus, lai nodrošinātu elastīgākas mācīšanās metodes.

Transversālās programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 32. panta 1. punktu transversālās programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) veicināt Eiropas sadarbību jautājumos, kas skar divas vai vairākas sektoru apakšprogrammas;
- b) veicināt dalībvalstu izglītības un apmācību sistēmu kvalitāti un konvergenci.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 32. panta 2. punktu transversālās programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) atbalstīt mūžizglītības politikas izstrādi un sadarbību Eiropas līmenī, it īpaši saistībā ar Lisabonas procesu un „Izglītība un apmācības 2010”, kā arī Boloņas un Kopenhāgenas procesu un ar tiem saistītām nākamajām darbībām;
- b) nodrošināt atbilstīgu salīdzināmo datu, statistikas un analīzes nodrošinājumu, lai atbalstītu mūžizglītības politikas izstrādi, kā arī pārraudzīt panākumus, kas sasniegti saistībā ar mūžizglītības uzdevumiem un mērķiem, un apzināt sfēras, kam jāpievērš īpaša uzmanība;
- c) veicināt valodu apguvi un atbalstīt valodu dažādību dalībvalstīs;
- d) atbalstīt novatoriska uz IKT balstīta satura, pakalpojumu, pedagogijas un prakses attīstību mūžizglītībā;
- e) nodrošināt to, ka mūžizglītības programmas rezultātus pienācīgi plaši atzīst, demonstrē un pielieto.

1. GALVENĀ DARBĪBA NR. 1 — POLITISKĀ SADARBĪBA UN INOVĀCIJA

Galvenās darbības Nr. 1 darbību prioritātes

1.1 Mācību apmeklējumi izglītības un profesionālās izglītības speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem (mobilitāte)

Šīs darbības nolūks ir veicināt mācīšanos no līdzbiedriem, t.i., vērošanu, viedokļu apmaiņu un savstarpēju izglītošanos ES līmenī par vispārējas intereses jautājumiem. Tas rosina diskusiju par svarīgiem jautājumiem un veicina kvalitātes nodrošināšanu un izglītības un apmācības

⁸⁹ Skatīt 6. zemspējas piezīmi.

sistēmu pārredzamību. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai aktīvāk piedalītos politikas veidotāji un lēmumu pieņēmēji.

Mācību apmeklējumu prioritātes 2012. gada uzaicinājumā iesniegt priekšlikumus būs saskaņā ar 3. iedaļā noteiktajām vispārējām prioritātēm:

1. sadarbības veicināšana starp izglītības, apmācības un darba vidi;
2. atbalsts skolotāju, mācību spēku, kā arī izglītības un apmācības iestāžu vadītāju sākotnējai un turpmākai apmācībai;
3. pamatprasmju apgūšanas sekmēšana izglītības un apmācības sistēmā;
4. sociālās iekļaušanas un dzimumu līdztiesības veicināšana izglītībā un apmācībā, arī migrantu integrēšana;
5. mūžizglītības un mobilitātes stratēģiju izstrāde.

1.2 Daudzpusējie projekti

1.2.1. Atbalstīt starptautiskus sadarbības projektus, lai veidotu romu integrēšanas pasākumus mūžizglītības jomā

Romu kopienā ir aktuālas lasītprasmes un rakstītprasmes problēmas, atbiršanas, valodu barjeras un neesoša kultūru dialoga problēmas, kas cieši saistītas ar mājokļa, veselības un nodarbinātības problēmām. Tādēļ nepieciešams vairāk atbalstīt starptautiskos sadarbības projektus, lai izveidotu mūžizglītības pasākumus romu integrēšanai, noteikt un apmainīties ar apvienotu pasākumu labu praksi izglītības jomā un citiem sociāliem/nodarbinābu veicinošiem risinājumiem romu integrēšanai, vienlaikus neaizmirstot, ka nepieciešams lielāks atbalsts kultūras un valodas vidē un skolas gaitās.

Tālab projektos jācenšas:

- pārņemt novatoriskus risinājumus, kas kultūras un valodas vidē un skolas gaitās veiksmīgi ļāvuši ieviest skolotāju palīgu sistēmu, ievērojot apvienotos izglītības un sociālos pasākumus romu bērnu un audzēkņu integrēšanai, un sevišķi valodas un rakstprātības jautājumus;
- pārņemt efektīvas apvienotas mācīšanās stratēģijas, lai veicināt romu audzēkņu dalību un celt zināšanu līmeni.

1.3 Tīkli

Šīs darbības mērķis ir izveidot transversālus tīklus, kas sekmē savstarpēju politikas apgūšanu, kā arī informācijas un labu praksi apmaiņu saistībā ar inovatīvu pieeju mūžizglītībai izstrādi un īstenošanu.

Šādiem tīkliem ir jāapvieno visi attiecīgie dalībnieki no visām attiecīgajām nozarēm un politikas veidošanas un īstenošanas līmeņiem (valsts, reģionālais, vietējais), kā arī jānodrošina forums/platforma kopīgai apsvēršanai un Eiropas līmeņa sadarbībai, nosakot un veicinot inovācijas un labāko praksi.

1.3.1. Mūžizglītības stratēģiju veicināšana, ietverot pārejas starp dažādām izglītības un apmācības nozarēm

Inovatīvu mūžizglītības politikas virzienu izstrādes un īstenošanas atbalstīšana valsts, reģionālā un vietējā līmenī, it sevišķi veicinot mūžizglītības iespējas un virzienus, kas vērsti uz studējošo personu, ir elastīgi un kam nav strupceļu, izmantojot praktiskus instrumentus, lai nodrošinātu personīgo attīstību, nodarbinātību un sociālo iekļaušanu visu grupu un izcelsmes pilsoņiem, proti:

- valsts kvalifikāciju struktūras un mācīšanās novērtēšanas sistēmas;
- iepriekšējas un izmēģinājuma izglītības (ietverot neoficiālo un neformālo mācīšanos) apstiprināšanas shēmas;
- **pieejamos pakalpojumus, kas nodrošina labas kvalitātes mūžizglītības virzību un konsultācijas;**
- citus pasākumus, lai mācīšanos padarītu pievilcīgāku un lai atbalstītu studējošo motivāciju (piemēram, finansiālus stimulus un atbalstu);
- darbības, lai paplašinātu dalību un palielinātu izglītības sasniegumu līdztiesību, pievēršoties īpašām vajadzībām, kādas ir sociālekonomiski nelabvēlīgā situācijā esošām grupām un netradicionāliem studējošajiem;
- partnerības starp formālās un neformālās izglītības un apmācības jomām, uzņēmumiem, brīvprātīgiem un kopienas dalībniekiem reģionālā un vietējā līmenī, kas saistīti ar nodarbinātību un sociālās iekļaušanas iniciatīvām;
- sadarbību starp reģioniem saistībā ar mūžizglītības stratēģiju izstrādi un īstenošanu.

1.3.2. Tīkla darbību atbalstīšana, lai informētu par veiksmīgāko pieredzi romu sociālajā integrēšanā, arī kultūras, valodas un sociālos aspektiem

Lai romu kopienās un ārpus tām padziļinātu izpratni par romu kultūras mantojumu un izglītības un individuālās izaugsmes potenciālu, nepieciešams atbalstīt starptautiskās tīkla aktivitātes un minētajās jomās definēt labu praksi un ar to dalīties, ieskaitot romu iekļaušanas izglītības un sociālos/nodarbinātības aspektus.

Tālab projektos jācenšas:

- padziļināt visu iesaistīto dalībnieku izpratni un atdevi romu integrācijai izglītības un apmācības ceļā, kā arī saskaroties ar kultūru un kombinācijā ar pārējiem politikas pasākumiem;
- izvērst labas prakses izplatīšanu par romu bērnu un studentu integrēšanu un zināšanu līmeņa uzlabošanu skolā, arī valodas un rakstpratības jautājumus.

2. Galvenā darbība Nr. 2 — valodas

Politikas pamatojums

Valodu dažādība ir Eiropu raksturojošs fakts. Tādēļ valodu prasmes ir būtiskas, lai nostiprinātu Eiropas pilsoniskumu, veicinātu starpkultūru dialogu un nostiprinātu sociālo kohēziju, kā arī personīgo attīstību. Šīs prasmes dod iespējas atklāt jaunas vērtības, jaunu pārlicību un jaunus uzvedības modeļus.

Stratēģiskajā sistēmā „ET 2020”⁹⁰ valodu mācīšanās uzlabošanai ir piešķirta prioritāte, lai uzlabotu izglītības un apmācības kvalitāti dalībvalstīs. Valodu prasmes ir būtiskas arī Eiropas pilsoņu un uzņēmumu mobilitātes vajadzībām. Praktiskas valodu un starpkultūras iemaņas ir ļoti svarīgas ekonomikas izaugsmei un labākām darbavietām, jo tās uzlabo nodarbinātību un palīdz Eiropas uzņēmumiem efektīvi konkurēt pasaules tirgū.

Valodu apguves un valodu dažādības veicināšana ir visas programmas un it īpaši programmu *Comenius*, *Erasmus*, *Grundtvig* un *Leonardo* mērķis. „Valodu” prioritāte papildina šīs nozaru programmas, pievēršoties valodu mācīšanas un apguves nepieciešamībai divās vai vairākās no šīm nozarēm. Šajā programmā ir iekļaujamas visas valodas.

Galvenās darbības Nr. 2 darbību prioritātes

2.1 Daudzpusējie projekti

Daudzpusējos transversālos projektos ir jāpievēršas vismaz divām no četrām izglītības nozarēm, kas ietvertas *LLP* nozaru programmās. Projektos galvenā uzmanība jāpievērš izpratnes veidošanai par valodu apgūšanu un Eiropas Savienības daudzvalodību. Tajos jācenšas veicināt piekļuvi valodu apguves resursiem, kā arī izstrādāt un izplatīt mācību materiālus un instrumentus valodu prasmju pārbaudīšanai. Ja vien tas iespējams, vēlams izmantot Eiropas Padomes izstrādātās Eiropas kopīgās valodu pamatnostādnes.

2.1.1. Izglītības, apmācības un darba vides sadarbība

Šajā jomā tiks stimulēti projekti, kas centīsies uzlabot valodas prasmes, lai palielinātu izredzes atrast darbu un uzlabotu Eiropas konkurētspēju.

2.1.2. Retāk lietoto Eiropas valodu apgūšanas veicināšana un nostiprināšana

Projektos centīsies saglabāt un palielināt retāk lietoto Eiropas valodu, piemēram, mazāku ES dalībvalstu valodu, dzīvotspēju, it sevišķi literārajā, žurnālistikas un pārraides jomā, kā arī saistībā ar saglabāšanu.

2.1.3. Pamatprasmju apgūšanas veicināšana izglītības un apmācības sistēmā

Projektos izstrādās programmas/ mācību programmas, kurām jārisina studējošo vajadzības dažādās izglītības un apmācības nozarēs, kā arī jāintegrē metodikas mācību apgūšanai mājās un īss (ne ilgāks par 3 nedēļām) valodas kurss, pēc kura var saņemt sertifikātu, pamatojoties uz Eiropas kopīgajām valodu pamatnostādnēm. Programmās var arī ietvert metodikas, kurās izmanto jaunākās iespējas, ko piedāvā jaunie plašsaziņas līdzekļi un mācīšanās tehnoloģijas, ja tas uzlabo faktisko mijiedarbību un mācīšanās iespējas ar personām, kurām mērķvaloda ir dzimtā valoda (piemēram, izstrādājot e-sadraudzības modeļus un/vai divpusēju sadarbību, apgūstot dažādas nozares un/vai izmantojot dažādas iespējas, ko nodrošina sociālie tīkli).

2.1.4. Sociālās kohēzijas, iespēju vienlīdzības un līdztiesības nostiprināšana izglītībā; tostarp migrantu un romu integrācija

⁹⁰ Skatīt 6. zemspējas piezīmi.

Projekti palīdzēs izveidot novatoriskas valodas apguves metodes, kas koncentrējas uz to cilvēku sociālo iekļaušanu, kas ir no migrantu ģimenēm. Projekti sevišķi atbalstīs to, lai imigranti, migranti un romi apgūtu uzņēmošās valsts valodu.

2.1.5. Kaimiņvalstu valodu apguves veicināšana

Projekti starp dalībvalstīm, kas, iesaistoties kopīgās darbībās, izstrādās instrumentus, kuri ļaus savstarpēji apgūt attiecīgās valodas.

2.1.6. Agrīnās valodas apguves veicināšana

Projekti veicinās to, ka valodas apguves procesu atbalsta ģimenes locekļi, skolotāji palīgi un/vai citas ieinteresētās personas, lai veiksmīgi norisinātos integrācija starp skolu un kopienu.

2.2 Tīkli

Transversālie tīkli veicina valodu politikas virzienu īstenošanu Eiropā. Tie veicina valodu apguvi un valodu dažādību, uzlabo informācijas par inovatīvām metodēm un labām praksēm apmaiņu, īpaši starp lēmumu pieņēmējiem un vadošajiem profesionāļiem izglītībā, kā arī pielāgo un izplata iepriekšējo projektu rezultātus potenciālajiem to lietotājiem (valsts iestādēm, praktiķiem, uzņēmējiem, valodu apguvējiem un citiem).

2.2.1. Sociālās iekļautības, iespēju vienlīdzības un līdztiesības nostiprināšana izglītībā; tostarp migrantu un romu integrācija

Tīklos veicinās labas prakses apmaiņu, ļaujot imigrantiem mācīties uzņēmošās valsts valodu. Tīks sekmēta laba prakse valodu apguvē un apmācībā, lai nodrošinātu sociālo iekļaušanu, piemēram, darbības saistībā ar kopienas starpniecību un konsultācijām, juridisko interpretāciju, piekļuvi veselības aprūpes un sociālajiem pakalpojumiem utt.

2.2.2. Sociālās iekļaušanas un dzimumu vienlīdzības nostiprināšana izglītībā, arī migrantu integrācija

Tīkli organizēs un/vai atbalstīs pasākumus un darbības, lai izplatītu marķēto projektu rezultātus, it sevišķi kopīgas iniciatīvas, publiskojot vairākus marķētus projektus. Tīkli veicinās un atbalstīs marķēto projektu kopas un savstarpēju pieredzes apmaiņu.

2.2.3. Kaimiņvalstu valodu apguves veicināšana

Tīkli sekmēs tīklu izveidi un informācijas apmaiņu starp iestādēm un organizācijām, kuras ir atbildīgas par divpusējiem un/vai pārrobežu nolīgumiem un iniciatīvām. Tie izplatīs informāciju un labu praksi saistībā ar iniciatīvām, veidojot izpratni par kaimiņvalstu valodām.

2.2.4. Veicināt Eiropas mazo valodu apguvi un lietošanu

Lai veicinātu lingvistisko daudzveidību un retāk lietoto valodu apguvi, tīkli izplatīs pieredzes apmaiņu un labu praksi.

3. GALVENĀ DARBĪBA NR. 3 — IKT

Politikas konteksts

IKT sekmēšana izglītības procesā ir visas programmas un jo īpaši programmu *Comenius*, *Erasmus*, *Grundtvig* un *Leonardo* mērķis. „IKT” prioritāte papildina šīs programmas, pievēršoties IKT saistībā ar izglītības vajadzībām divās vai vairākās no šīm nozarēm.

Šī prioritāte ir vērsta uz IKT potenciālu kā katalizatoru sociālai un izglītības inovācijai un pārmaiņām. Runa ir nevis par tehnoloģijām, bet gan par to, kā mācīšanos var uzlabot, izmantojot IKT (piemēram, inovācijas pedagoģijā un pieejas izglītībai; personu, kas pametušas mācības, piesaistīšana mācībām; formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās iespēju integrēšana; elastīga mūžizglītība, lai novērstu digitālo plaisu un sociālekonomisko nošķiršanu).

Kopš Lisabonas procesa visās dalībvalstīs ir panākts ievērojams progress attiecībā uz IKT jomu izglītībā. Gandrīz visas izglītības un mācību iestādes ir aprīkotas ar IKT un ietvertas tīklā ar IKT palīdzību. Tomēr ir jādara vēl vairāk, lai pilnībā izmantotu IKT potenciālu un tādējādi sekmētu inovatīvus pedagoģiskus risinājumus, vispārēju mūžizglītības pieejamību un pamatprasmju apgūšanu. Tas maksimāli palielinās peļņu no pašreizējā ieguldījuma IKT atbalstītā izglītībā.

Galvenās darbības Nr. 3 darbību prioritātes

3.1 Daudzpusējie projekti

3.1.1. Pamatprasmju, piemēram, digitālo prasmju, nostiprināšana, apvienojot izglītību un darbu

Ir steidzami jāizprot un jāsekmē jaunas iemaņas, kas vajadzīgas, lai izglītību un apmācību padarītu piemērotākas zināšanu sabiedrības vajadzībām, labāk nodrošinātu pilsoņus ar pamatprasmēm un attiecīgi piemērotu 21. gadsimta mūžizglītības un iemaņu politiku. Daudzas no šīm iemaņām ir transversālas — ietver dažādas mācību jomas —, un IKT var palīdzēt tās attīstīt.

Minēto prasmju veicināšanai ir nepieciešamas jaunas mācīšanās un mācīšanas pieejas un stratēģijas, kas pamatotas uz aktīvas mācīšanās pieeju, piemēram, kopīgu mācīšanos, mācīšanos no līdzbiedriem kopienās, problēmu radošu risināšanu, atklājumiem, mācīšanos darot, uz pieredzi balstītu mācīšanos, kritisku domāšanu un radošumu.

Digitālā prasme ir viena no pamatiemaņām dzīvē un nodarbinātībā. Saistībā ar izglītību jautājums vairs nav par to, *vai* tehnoloģijas ir jāizmanto, bet drīzāk, *kā*, *kur* un *kādai darbībai* jāizmanto šīs tehnoloģijas. Tādēļ uzmanība jāpievērš pedagoģiskajam atbalstam, mācīšanās iespējām un pieeju novērtēšanai, kas veicinās digitās prasmes un citu pamatprasmju apgūšanu.

Steidzami ir labāk jāizprot un jāatbalsta digitās prasmes apgūšana ikdienējā un neformālajā mācīšanās procesā, sasaistot to ar formālas izglītības iespējām mūžizglītības kontekstā (mācību programmas, mācību rezultāti), veicinot mūžizglītības un iemaņu politiku.

3.1.2. Inovatīvas pedagogijas un novērtēšanas metodes dažādiem mācīšanās virzieniem

Mūsdienās mācīšanās vairs nav lineāra, un indivīdi dzīves laikā izmanto dažādus mācīšanās virzienus, ko atbalsta plašā formālās izglītības un ikdienējās mācīšanās iespēju dažādība, kā arī internetā pieejamie resursi. Tomēr šādi jauni mācīšanās virzieni tradicionālajās izglītības nozarēs un ikdienējas mācīšanās procesā rada būtiskas problēmas attiecībā uz tradicionālo mācību programmu, novērtējumu, mācību rezultātiem un atzīšanas mehānismiem.

Projektos jāizstrādā un jāanalizē inovatīvas pedagogijas un novērtēšanas pieejas un metodes, lai atbalstītu dažādus individuālās mācīšanās virzienus ar mērķi palīdzēt studējošajiem efektīvāk savienot izglītību ar darba vidi. Tiem ir arī jāpalīdz organizācijām un pašiem studējošajiem labāk novērtēt visu veidu mācību rezultātus un mācīšanās vajadzības nākotnē. Šīm jaunajām metodēm un pieejām ir jāveicina mūžizglītības un iemaņu politikas ieviešana.

Jebkuras prioritātes projekti varētu ietvert:

- tiešsaistes mācīšanās kopienu izmantošanu, lai pilnveidotu transversālās prasmes, piemēram, mācīšanos mācīties, uzņēmējdarbības prasmes, sadarbību, darbu ar dažādām kultūrām, pašpārvaldi utt.;
- izvērtējumu, kā digitālo prasmi var labāk integrēt mācību programmā un mācību rezultātos ne tikai formālās izglītības līmeņos, bet arī neformālajā un ikdienējā mācīšanās procesā;
- atbalstu tam, ka ikdienējā un neformālā mācīšanās darbavietā papildina formālās izglītības/apmācības kursu;
- IKT izmantošanu mācīšanās virzienu dažādošanai un personalizēšanai, ietverot tradicionālās izglītības nozares un ikdienēju mācīšanos;
- IKT balstītu sociālo tīklu rīku un platformu izmantošanu, lai no jauna piesaistītu personas, kam draud sociālās atstumtības risks (priekšlaicīgi mācības pametušie, mazākumtautības, imigranti, gados vecāki darba ņēmēji utt.), tādējādi sniedzot iespēju (atkal)apvienot grupas, kurām draud sociālā atstumtība, ar sabiedriskajiem pakalpojumiem, izglītības un pilsonisko līdzdalību;
- labākās prakses izskatīšanu un virtuālās mobilitātes nostiprināšanu izglītībā un darba vidē, ņemot vērā netradicionālos mācīšanās virzienus;
- jaunu veidojošu un apvienojošu novērtēšanas pieeju izmēģināšanu, atbalstot tiešsaistes, uz sadarbību pamatotu mācīšanos, mācīšanos no līdzbiedriem, pašmācības un virtuālo mobilitāti, kā arī piesaistot dažādus individuālās mācīšanās veidus.

3.2 Tīkli

3.2.1. Eiropas mēroga ieinteresēto personu kopienas, kas sekmē digitālo prasmi dzīvei un nodarbinātībai

Temati:

- zināšanu koplietošanu un labas prakses apmaiņu, kā arī jaunu stratēģisku partnerību izveidošanu, kas ietver visus būtiskos IKT sekmētā mācību procesa dalībniekus, aptverot gan pieprasījumu, gan sniedzējus (piemēram, gan izdevējus, gan *ad hoc* satūra veidotājus; uzņēmumus, pētniecību, politikas veidotājus un izglītības nozares dalībniekus, piemēram, studējošos);
- padomu un atbalsta sniegšanu transversālos jautājumos, kas attiecas uz digitāla satūra pakalpojumu izmantošanu formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās procesā, tādos kā

juridiskie jautājumi, kuri saistīti ar intelektuālā īpašuma tiesībām, kvalitātes standartiem, e-novērtēšanu un e-portfeļiem;

- nākotnes redzējumu, prognožu scenāriju un ieteikumu par IKT mainītajām iezīmēm un pievienoto vērtību izstrādi, lai pārveidotu izglītības un apmācības sistēmas nolūkā tās padarīt piemērotākas nākotnes zināšanu sabiedrībai.

3.2.2. Eiropas mēroga ieinteresēto pušu kopienas, kas risina sociālekonomisko nošķiršanu saistībā ar digitālo prasmi

Temati:

- to konstatējumu analīzi, nostiprināšanu un izplatīšanu, kuros izklāstīts, kā digitālā prasme var palīdzēt sociālās atstumtības riska grupām uzlabot pašcieņu, pašpārliecinātību, autonomiju un motivāciju atkārtoti iesaistīties izglītībā; īpašas uzmanības pievēršanu empīriskiem pierādījumiem un situāciju analīžu apkopošanai riska grupām un jauniem mācīšanās virzieniem;
- zināšanu koplietošanu un labu prakšu apmaiņu, kā arī jaunu stratēģisku partnerību izveidošanu, kas ietver visus būtiskos sociālo jomu dalībniekus (uzņēmumus, sociālās organizācijas, izglītības un apmācības nozares ieinteresētās puses, lietotāju organizācijas utt.), lai noteiktu sekmīgu rezultātu nosacījumus, sekmju faktoros, digitālās prasmes mācīšanas un apguves ierobežojumus atstumtības riska grupām;
- prognožu scenāriju, ieteikumu un darbības pamatnostādņu izstrādi attiecībā uz to, ko izglītība var panākt, lai risinātu šo ar digitālo prasmi saistīto nošķiršanu un atkārtoti piesaistītu atstumtās personas.

4. GALVENĀ DARBĪBA NR. 4 — REZULTĀTU IZPLATĪŠANA UN IZMANTOŠANA

Politikas pamatojums

Galvenā darbība „rezultātu izplatīšana un izmantošana” liecina par politikas veidotāju un praktiķu pieaugošu izpratni par to, ka pastāv vajadzība nodrošināt ES finansēto projektu un darbību maksimālu ietekmi, lai atbalstītu stratēģiju „Eiropa 2020”⁹¹ un 2010. gada darba programmas izglītībai un apmācībai, kā arī stratēģiskas sistēmas „ET 2020”⁹² īstenošanu. Šajā dokumentā panāca vienošanos, ka „1.b) Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā jābūt piemērotai un konkrētai. Tai būtu jāsniedz skaidri un pamanāmi rezultāti, ko vajadzētu regulāri un strukturēti iesniegt, pārskatīt un izplatīt.” un „2.d) Attiecībā uz rezultātu izplatīšanu: lai uzlabotu pamanāmību un ietekmi valstu un Eiropas līmenī, sadarbības rezultātus plaši izplatīs visām ieinteresētajām personām un vajadzības gadījumā tos pārrunās ģenerāldirektoru vai ministru līmenī”.

Tādēļ galvenās darbības Nr. 4 galvenais mērķis ir palīdzēt izveidot sistēmu efektīvai rezultātu izmantošanai vietējā, nozaru, reģionālā, valstu un Eiropas līmenī kopā ar informēšanas darbībām. Saskaņā ar šo galveno darbību finansētās darbības papildina konkrētu rezultātu izplatīšanu un izmantošanu arī nozaru programmās un ar citu galveno darbību palīdzību.

⁹¹ Skatīt 2. zemspējas piezīmi.

⁹² Skatīt 6. zemspējas piezīmi.

Priekšroka parasti būs projektiem, kuros piedāvāta vienota pieeja divām vai vairākām dažādām mūžizglītības jomām, iesaistīti svarīgākie lēmuma pieņēmēji un/vai pierādīts potenciāls panākt būtisku, izmērāmu ietekmi nozares, reģiona, valsts un/vai Eiropas līmenī. Priekšroku dos arī rezultātu izplatīšanai ar spēcīgu informēšanas un saziņas potenciālu.

Galvenās darbības Nr. 4 darbību prioritātes

4.1 Daudzpusēji projekti

Priekšroka būs projektiem, kas koncentrē uzmanību uz turpmāk izklāstītajām jomām.

4.1.1. Rezultātu sekmīgas izplatīšanas un izmantošanas ierobežojumu izpēte un noteikšana, kā arī stabilu modeļu izstrāde sekmīgai rezultātu izplatīšanai un izmantošanai

Palielinās vajadzība rast jaunus modeļus rezultātu izplatīšanai un izmantošanai. Šādiem jauniem modeļiem vai metodēm ne tikai jāizplata informācija, bet jābūt aktīvi nozīmīgiem darbību „pielietošanā” (izmantošanā). Projektiem jākoncentrē uzmanība uz piemērotas infrastruktūras izstrādi (analīze, mehānismi, metodikas un praktiski rīki), kas vajadzīga, lai sekmētu rezultātu izmantošanu.

4.1.2. Rezultātu, kā arī izplatīšanas un izmantošanas darbību ietekme

Projektos ir jānovērtē darbību „pielietošanas” (izmantošanas) ietekme saistībā ar visu mūžizglītības programmu. Tajos jānosaka un jāpiemēro praktiski modeļi (izņemot izmaksu un ieguvumu analīzi), lai novērtētu rezultātu ietekmi, kā arī izplatīšanas un izmantošanas darbības.

4.1.3. Rezultātu nodošana un īstenošana (pavairošana) un/vai to integrēšana politikas virzienos

Viens no galvenās darbības Nr. 4 mērķiem ir nodrošināt saikni starp projektu rezultātiem un lēmumu pieņēmējiem. Tādēļ projektos ir jākoncentrē uzmanība uz integrēšanu, t. i., uz LLP sekmīgu rezultātu plānotu nodošanas procesu lēmumu pieņēmējiem vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas līmenī. Projektiem ir jāturpina labu prakšu pavairošana un to nodošana jauniem lietotājiem, kas no tām varētu gūt labumu. Izmantojot pavairošanu, projektiem jākoncentrē uzmanība uz plānotu procesu, lai pārliecinātu atsevišķus galalietotājus pieņemt un/vai piemērot programmu un iniciatīvu rezultātus.

3. NODAĻA. JEAN MONNETPROGRAMMA

Jean Monnet programmas konkrētie un darbības mērķi

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 35. panta 1. punktu *Jean Monnet* programmas konkrētie mērķi ir šādi:

- a) stimulēt mācīšanas, pētniecības un pārdomu pasākumus Eiropas integrācijas studijās;
- b) atbalstīt atbilstīgu skaitu iestāžu un apvienību, kuras nodarbojas ar problēmām, kas saistītas ar Eiropas integrāciju un izglītošanu un apmācībām Eiropas perspektīvā.

Saskaņā ar mūžizglītības programmas izveides lēmuma 35. panta 2. punktu *Jean Monnet* programmas darbības mērķi ir šādi:

- a) stimulēt izcilību izglītošanā, pētniecībā un pārdomās Eiropas integrācijas studijās augstākās izglītības iestādēs Kopienā un ārpus tās;
- b) uzlabot akadēmisko speciālistu un Eiropas pilsoņu zināšanas un informētību ar Eiropas integrāciju saistītos jautājumos;
- c) atbalstīt galvenās Eiropas iestādes, kas nodarbojas ar Eiropas integrācijas jautājumu risināšanu;
- d) atbalstīt augstas kvalitātes Eiropas iestādes un apvienības, kas darbojas izglītības un apmācību jomās.

***JEAN MONNET* MĀCĪŠANAS, PĒTNIECĪBAS UN PĀRDOMU DARBĪBAS**

1. MĀCĪŠANAS PROJEKTI (*JEAN MONNET* MODUĻI, *JEAN MONNET* KATEDRAS UN *JEAN MONNET* KATEDRAS *AD PERSONAM*)

Šīs *Jean Monnet* programmas darbības mērķis ir Eiropas Savienībā un ārpus tās augstākās izglītības iestāžu līmenī Eiropas integrācijas studijās stimulēt mācīšanu, pētniecību un pārdomas. Mērķis ir visā pasaulē uzlabot augstskolu pasniedzēju, studentu un pilsoņu zināšanas un informētību jautājumos, kas saistīti ar Eiropas integrāciju.

Priekšroka būs projektiem, kas:

- pieejami studentiem no citām augstākās izglītības iestādēm (piemēram, vienā un tajā pašā pilsētā vai reģionā) un studentiem, kas automātiski nesaskaras ar Eiropas integrācijas studijām (tādās jomās kā zinātne, inženierzinātnes, medicīna, izglītība, māksla, valodas utt.);
- sekmē Eiropas integrācijas mācīšanu pamatskolā un vidusskolā un sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā;
- sniedz labumu pilsoniskās sabiedrības grupām.

2. PĀRĒJIE AKADĒMISKIE UN PĒTNIECĪBAS PROJEKTI (*JEAN MONNET* IZCILĪBAS CENTRI, INFORMĀCIJAS UN IZPĒTES DARBĪBAS UN DAUDZPUSĒJĀS IZPĒTES GRUPAS)

Priekšroka būs projektiem, kas:

- ietver akadēmiska līmeņa darbības, kurās tiek izmantoti daudzdisciplīnu resursi;
- ir atvērti pilsoniskajai sabiedrībai;
- iesaista pētniekus, kuri izstrādā doktora disertāciju vai kuru pēcdoktorantūras pieredze nepārsniedz 5 gadus;
- paredz veidot kopīgas starptautiskas darbības un strukturālu sasaisti ar akadēmiskajām iestādēm citās valstīs, lai nodrošinātu pētniecības rezultātus, kurus nevar sasniegt valsts pētniecības darbībās (šī prioritāte attiecas tikai uz informācijas un pētniecības darbībām un daudzpusējām izpētes grupām);

- iesaista valstu un starptautisku apvienību profesorus un pētniekus, kas specializējušies Eiropas integrācijas studijās;
- izveido saturu un pedagoģijas metodiku un līdzekļus, kas veicina Eiropas integrācijas mācīšanu pamatskolā un vidusskolā un sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā;
- veido starptautiskus Eiropas projektus par Eiropas integrācijas vēstures rakstīšanu no vienotas Eiropas perspektīvas.